

NEITSID LAMPIDEGA

1. V a a t u s.

Paremal madalakatuselise heledavärvilise köstrimaja esinurk. Otsaseinast paistab puudevarjust üks aken. Esikülj lõpeb tagaplaanil rõduga, kus sissekäik majja. Tagapool aia müür ja avatud värav. Üle müüri ja avatud värava nähtub osa eemalasuvat alevikku. Vasakul aed, mille serval kirsipuid. On vaikne kevadine pühapäev. Kirsid õitsevad. Karja õues laulab kukk. Maja ees ligi rõdu pingikene. Vasakul puude all valge selgtoega aia pink.

A g a t h e : (Vilekümne köstriemand, möödunud aastakümne riidetuses. Ta on kõhn, kadaka-saksalik ja kuklale kokkukraeratud juukse nuut rõhutab veelgi neid omadusi. Tuleb ruttates rõdule.) Naastja. Naastja. (tuleb õuele) Heer-jess. Kuhu sa ometi jõid.

N a a s t j a : (häält vasakult) Tulen. Tulen.

A g a t h e : Jõid sa need sibulad kasvatama? Tõmba kratsti paar varrekest ja jookse. If. sa ütlen. Varsti tulevad köstri isand ja kandidaadi härra kirikust ja meil pole veel mitte miskit.

N a a s t j a : (Noor, ilus, tragi majateenija, tuleb noorte sibula varrtega. Need sibulad on ju alles nii väikesed. Ammu nad maha pandi.

A g a t h e : Ja sina ootad aias, kuni nad kasvavad. Mis ma ütlesin: oleks võinud kevadel varemini valmis teha see lava. Varsti on need lõunasööjad siin. Ja pole ükskõikne publikum, siia tuleb ju veel täna rätsepa proua. Kepp oma abikasaga, kes on üks kirikunõukogu liige.

N a a s t j a : Ah, emand toob mehe ka lõunale? Kuidas saab need maailma asjad kõik üksinda. Tal on ju kaalu ja häält. Vahest siis kirikunõukogu liige nagu ämber kile o'as...

A g a t h e : If, mis frach kõned need on? Mine nüüd ometigi. (Osutab maja poole, te nija liheb) Ja...ja... üks rõõmus olemine tuleb meie armsal kogudusel. Kuidas ta kõneleb, see härra kandidaat. Ja laulab nagu...nagu üks Jeremias. Kui seisatab värava avavuses Agate pöördub minema, märkab seisjat) If. hui. Mina pole ju sul siin tööpär.

L u i : (siseneb, kohmetu, abitu noormees) Ei... seda...just ma pidi ütleva, et küll on kena kui on pühapäev. Tere päevast.

A g a t h e : Tulid sa kiriku juurest?

L u i : Kiriku...? Kiriku juurest jah...

A g a t h e : Jutlus lõppes? Kas ta ütles jälle see jutlus nagu üks noor prohvet.

L u i : Ja jälle... ma pole kirikus es k'indagi.

A g a t h e : Kus sa siis olid need kallid tunnid?

L u i : Ja jälle...istusin kirikaial. Laulu kuulsin küll.

A g a t h e : Ja mida sa seal aiapeal istusid?

L u i : Ja jälle vaatasi...neid, mis nad on...tüdrukuid.

A g a t h e : If. Need tüdruku silbikad ei olnud ka kirikus?

- L u i : Ei olnud. Kirik pandi vanu naisi täis et... nagu silgud tünni. Ma pole kuulnud muud kui koori laulu... ja kanget ninanouskamist.
- A g a t h e : Ja mis lõhnad sa siis nüüd siit vead ? Kui oled üks patulaps ega lähe kirikusse, kui meie kandidaat jutustab. Siis pole tarvis tulla ka köstrimaja õuele. Homme tuleb jälle tegema see karjaleuda lupjamise remont. Täna pole sind mitte tarvis. (läheb)
- L u i : Jah. jah...kui jälle ...köstriemand jutustab, kohe iga sõna kukub nagu sipelgas püksi. (luurab maja poole. Astub rõdule) Tea , kus see Naista on ?Kutsuks õhtuks kiige alla (üks liigub, poiss põgeneb õue)
- N a a s t j a : (tuleb rutates majast) Sina Lui. Mis sa siin kooserdad õues jalus.
- L u i : Ma jälle , jah... ma...tere. Ma tahtsin...
- N a a s t j a : Palju, mis inimene tahab. Mis sest teistele kõnelda (jookseb aeda)
- L u i : Ma jälle tahtsin niipalju... et... tule kiigealla.
- M a r i : (karjanaine, vanem. Peas sitsirätt, seljas lambavillane kodukangast kleit, käes lauluraamat ja kaenlas rätikusse mähitud pakk, jääb väravasse seisma) Sooh, voi tema jälle õige siin pasundamas ? Kasva enne meheks, siis kutsu tüdrukuid kiige alla. Ma tulen usuvaimus ning vaikselt mõttes kirikust, ja tema siin kaagutamas.
- L u i : Ise sa jälle kaagutad. Just kaagutad.
- M a r i : Soh, või mina kaagutamas. Kui tõmban siit selle püharaamatuga kurku. Ons need sinu pühapäevased tervitus sõnad ? Ning ma võin kaagutada, ma olen midagi ka maailmas valmis munenud, aga sina poiss, oled mind igapäev pahandanud. Täna jälle leivamulk laiali.
- L u i : Egas... ma hüüdsin ju Naistat.
- M a r i : Sa saad midagi Naistast... su jutust tule rohkem kui hambutu söömisest.
- L u i : Oh, kui ma üksi, küll ma siis...
- M a r i : Kes sinuga üksi tahab ka olla. Eile olid lupjamas, siga hakkas ka vinguma ei tahtnud sinuga olla (tuleb maja otsani)
- L u i : Jah... siga jälle enam... ikka sinusöber. Igaüks ikka... omasugustega.
- M a r i : Kuule , ma(Lui põgeneb väravast) Küll on üks poiss.Tulgu homme köögist praadi saama. Siis näeme kas Mari sõprus ka midagi maksab. Selle Naista järele. See on ka üks tüdruk, sa ristivägi, nii patuse silmaga vahib noort õpetaja härrat, et mul läheb süda pahaks.
- N a a s t j a : (tuleb aiast lilledega) Mari ka kodus.
- M a r i : Ega sa tahaks mind siin näha. Ega sa salli teisi enda kõrval.
- N a a s t j a : (lõbusalt) Oh, ma sallin sind hästi. Ma jään ise ka ükskord vanaks.
- M a r i : Vanaks jääd küll, aga mitte ausaks tüdrukuks ; kuidas ma olen elanud, pane valge rätt alla ja pilve ääre peale istuma.
- N a a s t j a : Jah ega see ole oma minemise. Tüdruk peab ootama, õli lambis, kuni peigmees tuleb.

M a r i : Sooh. Sa arvad, et mind pole tahetud ? Ammuks see oli - paar aastat tagasi kui rukkilõikuse talgu ajal üks madrus tükis värsi ligi, mina olin aga kõva, et mette - aga mette.

N a a s t j a : Jah, need purjus madrused aga need vali.

M a r i : Kuule, aga kuule. Oh sina prillmadu, endal pole hoidu ollagi, et tuleks aga poisse.

N a a s t j a : See on ju huvitav (seab lilli)

M a r i : Ega see huvi enne lõpe kui häbi silmis ja pill süles. Kellele sa neid lilli sead ?

N a a s t j a : Töin lõunalaua jaoks.

M a r i : Ning õpetaja-härra tuppa ka. Seda sa sead ennast talle silmaette. Aga ei aita see, et määrid oma nägu ja kõrvetad juukseid. See mees tunneb ära, ons inimesel ka südames midagi. või paljas määritud näolapp.

N a a s t j a : Kel muud pole, üks see kiida ikka oma voorust ja head südant.

M a r i : Kadekops oled, et õpetaja-härra kõneleb minuga rohkem kui sinuga. Ning kiriku juures teretas käitpidi.

N a a s t j a : Sa olid siis taevariigis, aga Puniku vasika unustasid koplisse joomata. Emand oli üsna häales.

M a r i : Olgu kohevil - ega ma kõiki jõua. Ma teenigu lehma enam kui issandat ja mingi kiriku asemel vasika koplisse. Mette ei lähe.

N a a s t j a : Küll sa lähed kui majaemand kord hüüab (lähed majja)

M a r i : Mette ei lähe. Ma olen truu koguduse liige ja siis kuulgu jutluse ajal ammumist. Seda pole. Mette ei ole.

L u u i : (tuleb väljast) Kas ma saaksin klaasi vett ?

M a r i : Poiss ikka siin... ikka Naista küljes ?

L u i : Ma jälle... janu on kallal...

M a r i : Lehm joomata ja sina ka enda eest väljas. Tule , vii talle ammoniaaki - saad ise ka.

L u i : Ma lähen kööki . Küll Naastja annab.

M a r i : Pole siin midagi... tule, tule (sunnib poissi majaotsast paremale. Hetkhiljem kuulda Mari häält ja poiss lipsab üle lava väravast välja. Nähtub aga väravalt tagasi. Samal pilgul ilmub uksele köstri emand, Lui ruttab rödu ette.)

L u i : Nüüd... tulevad... just tulovad jah... hanereas.

A g a t h e : Tulevad? Herr- Gott. Läks sina siit ära kööki. (astub õue)

L u i : (minnes) Küll Naista on ka köögis. (sis-nevad: Kes kõhn kõver köster mustas kitsas vanamoodsas kones, teisena "usuteaduse üliõpilane" Kleinmann raskekaalulise rätsepmeistri abikaasaga. Nende järel väike mehiketrätsep Kepp, kandes turjal rasket korvi)

K ö s t e r : Tere päevast, Agathe.

L o m m i : Tere, emand Rästik. Ja kuhu mu mees paneb selle korvi ? Seal on üks

vasika kints, kanamune, sokke ja kindaid, mida naised hommikul töid meie armsale kuldsuule.

R ä t s e p : (hädiselt) Jah, kuhu ma panen selle korvi?

L o n n i : Sa paned siis, kui sulle öeldakse. Ära enneaegu kõnet pea. Vaadake mu mees kui kiriku nõukogu liige ütles ikka, et meil on siin koi rahvas, aga näete kui kord mina näppu liigutasin...

R u d o l f : Ma ei jõua elusas neid sokke ära kanda. Teie proua Kepp, teete endale liigset tüli.

L o n n i : Kui õnnis pastor veel elas - korraldasin ma ikka korjendusi. Mu mees on ju kiriku nõukogu liige. Ja kui ma nüüd korraldasin korjenduse siis...

R u d o l f : Tugevate tugede abil on kerge täita oma kohust. See kogudus kasvab mulle enam südame külge, siin on paik, kus võib töötada. See paik on nagu Koosen. Täis või mägesid ja muna varesid, mis tulevad usklike südameste poolt.

A g a t h e : Oli täna jälle see rahvas kiriku täis ?

R u d o l f : Täis maja. Ja hää pöld seemme jaoks, ainult külva.

L o n n i : Jah, tema külvas. Aga see kogudus on ka meie poolt nii sulaks küntud et ükski umbrohi ei lämmata hädä vilja. Nägite, kiriku pörandä tegid üsna märjaks.

K ö s t e r : (Higi pühkides) Jah - ee. Orelist laulsid üle.

R u d o l f : Siinne rahvas armastab kirikut. Kritis naissugu, ning asusid nutma juba enne kui ma avasin suu.

L o n n i : Kui on seesugune jutlustaja, mis sääl veel juttu ära oodata. Õnnis Rentli, kui ütles jutlust, siis kõhis pooled sõnad ära. Kopsuhaige oli.

R ä t s e p : Jah. Tal polnud enam häält... kui parmul.

L o n n i : Ah sina kõneled Andreas, pane korv siia rödu kõrde maha. (Agathe poole) Või tuppa?

A g a t h e : See korv võib praegu siin lamada.

L o n n i : (käsutab) Pane praegu siia samasse. (teisele jutule) Jah, tal oli nõrk hääl ja vähe sõnu. Aga teie kõnelate nii, et kuulaks mitu nädalat söömata.

K ö s t e r : Jah. Naistele (kõhib) Tõmab kohe vee lahti.

A g a t h e : Üks viimustav jutlus teeb sed.

L o n n i : jah. Seesugune jutlus, Seesugune tugev leili viskamine.

R u d o l f : Lugupeetud prouad. Küll teie liialdate. Ma ju kõnelen, aga ma tahaksin seda veel mõjuvamini. Meie koguduse elu on ju tardunud. Arenemine puudub. Arenemine oleks meile kõigile suureks väärtusaks. See teeb laisad usinaks kriisi ajal, ajab püitsed pähe jumala vallatuile ja rõõm saab olema sinatses maailmas.

L o n n i : (lööb külge Agathele) Kuule kuidas ta kõneleb.

R u d o l f : Ma kuulsin, et siin pole olnud juba aastapäevad hingekarjast, et siin on lahusulised ja seesugused komejandid pinda alnitseman ja kiriku liikmeid kui süütuid tallesid oksimiste kõrbe endale niitmiseks ahvat-

lemas - otsustasin jätta siia mõneks nädalaks ja jutlustada, et näha kas töö sõnal on veel sigimist.

R ä t s e p: See koguduse elu oli siin loge nagu üks vana nõbipauk.

K ö s t e r: Pett võttis võimust. Uleannetus õitses kui koerpuhk igal ööl. Kirikut ei pandud enam tähele.

A g a t h e: Ja siis tuli see Frishesluft mis lõi kõik viiga rammusaks.

L o n n i: Jah siis tulite teie kandidaadi härra. Ma mees on kiriku- nõukogu liige ja ma ütlen, et teie jääte meie pastoriks. Kogudus annab raha; lõpetate ülikooli ja suviti käite siin juba jutlustamas. Ma kirjutasin oma tütrelegi, kes on Tallinnas puhveti preili, et tulgu ka kodusse, et siin on meil üks jutluse mees, kelle käes jutluse ütlemine pole raskem kui vitza vähnamine.

K ö s t e r: Hm. jah-ee... Niipalju kangaid sõnu ühes jutluses. Niipalju asju koos. Nagu näitemängul.

R ä t s e p: Mul läks see jutlus koha nagu kuum triikraud üle selja. See läks rahva sekka, nagu üks tuline nöel, mis pikk niit taga.

L o n n i: See läks mu sisse nagu kuum kohv. See oli üks tõsine hinge jook.

R u d o l f: Ma teen praegu alles suitsu. Kadakasuitsu., mis ajab kõik kapitanud lõhnad. Siis süüdamata alles suure tule. See karjaseta kogudus peab tõusma esimeseks. Kirik peab alles täis olema, rahva süda lahke koguduse hädade vastu, uned seadmised ja kiriku kord. Ma tahan mõõta rammu ka lahkusulistega.

R ä t s e p: Sarved kokku nendega. Tõmmata pressimisapakule. Hõõruda neist lõige välja nagu vanast püksi tagumikust.

L o n n i: (mehele) Andreas, kui ropusti sa kõneled. Iga sa ole kodus. (kandidaadile) Ja, need lahkusulised taksid saada soolveti küll hea koha peale...

M a a s t j a: (tuleb köstriemanda kõrvale, ütleb tasakesi) Laud on kaetud. (sositavad hetke)

K ö s t e r: Jah oli õnneke antud, et meie kogudus ootas ja valvas. Ei välnud mitme aasta kstes endale karjast. Oli ustav ja hoidis õli lambis ja ootas seda õiget. Ta oli tõeline neitsi, kelle lamp põles, ja nüüd korraga kogudusele öeldakse et...

K ö s t r i e m a n d: Palutakse lõunale. (Naastja lippab tuppa) Ahk astuksite tuppa. (lahkuvad tuppa)

R ä t s e p a m a n d: (Uhkelt) Andreas sa võtad selle korvi. (rätsep korviga viimasena)

M a r i: (paremalt kastud skannuga) No jah nüüd kõik prae kallale. Et teised söövad - söögu, aga et see rätsepa paabulind end meie kätveaevast täis praagib, see on üks ülekohtune asi taeva ja maa vahel. Kulaks tallo seesugust rohtu supi siise panna - seda kastoorõli või... küll siis läheks. (läheb kirsipuu juure ja kummardab südama kingapaela)

K e l l a m e e s: (lõbus vanamees, tuleb väljast otse Mari seljataha Tõukab puusast) Mis sa siin tõngud?

M a r i: Mis sa raip ehmatad - nüüd tuleb küll roos (sülgab kolm korda)

K e l l a m e e s: Annaks Issand et pehme koha peale.

M a r i: (argitab kannuga) Kui ma koristan sulle siit kaela.

K e l l a m e e s : Pole mul pöuda. Toodi surmu. Kõster luges sõnad, ma löin need kellad. Ja enne kui torri läksin, pistsin oma tropid, nii et niiskust on kellamees juba saanud.

M a r i : Seda viina nad veavad ka alati.

K e l l a m e e s : Kuidas alati? Ainult surma ja suure õnnetuse puhul. Tullakse matma või laulatama, siis napsid kaasas. Eks ta ole õnnetuse ja kurvas tuse rohuks.

M a r i : Sooh, või pulm ja suim sul ühes leivas.

K e l l a m e e s : Noh, kui sinusugusega altari ette minna, parem läheks ikka surmaga.

M a r i : (pisut aega tumm, siis pahvatab) Küll ma vaatan, kas saab sellele kirikule uue kellamehe või mis.

K e l l a m e e s : Vaata jah, kui silmad pole veel tõntsid (Mari läheb tuli-punasena aeda) Süda teisel kange nii kui tammekaigas. Jah nii see naistetõug on. Juba Paradiisiaias sahkerdasid ussidega ja petsid isegi Issanda läbi. Nae nüüd ta ratsutas minema, mul on aga noorele usumehele kiri, kes selle kätte viib? Kas lähen vaatan õige ise? Või istun ja ootan? (Istub pingile) Oeh... Küll on mõnus, kui tagumik ikka teise turjal...

R u d o l f : (tuleb ühes Nastjaga toast) Ma löikan oma käega proua Kepile lilekimbu. Teie ainult näidake...

K e l l a m e e s : Tere õpetajahärra. (tõuseb)

R u d o l f : Aa, tere. Noh, mis uudist?

K e l l a m e e s : Kõnninlad puhutud, ukсед kinni. Kirik kinni, kõrts lahti - nagu peab olema.

R u d o l f : Rahvas läks koju? (Nastja läheb aeda)

K e l l a m e e s : Pagar avas omad ukсед. Nüüd turuplatsil üks suur saiasõõmine. Naisterahvad armastavad saialeiba, pastõrihärira.

R u d o l f : (naerdes) ja-ja. Eks igalhel pea midagi olema, mida armastada. Asjad on siis igati korras?

K e l l a m e e s : Korras. Orel tallaja jäi põrandat pükkima. Naised nuusanud teise täis. Nagu kari kanu oleks sees käinud...

R u d o l f : Kellamees. Teie peaksite oma suuvärgi juurde säädma küll ühe sorteerimise masina. Kui kirikust kõnelda siis...

K e l l a m e e s : Ma tean, ikka poolesuuga. Egas või öelda kuidas asjad just on. Aga nõi sõna tuleb keelele - lips. Ongi juba väljas. Ja siis näed et polegi suur uhke sõna nagu suur porikärblane teine. Ma olen kord siuhkene mees. Ega õpetaja - härra ei pahanda.

R u d o l f : Seda saate kaua oodata millas mina paandan - liiati oma poolehoidjate peale. Nii et - pahandamist pole.

K e l l a m e e s : Seda ma kiidan. Patt tehtud, kohe ka andeks antud. Ma tulilin kirjaga... Kiriku juurde tulnud posti hulgas oli üks teile (annab kirja)

R u d o l f : Mulle? Kiri? Ei, või älla (võtab kirja, üllatub veelgi enam. Avab)

K e l l a m e e s : Teie nimi pääl - postmargid ja templid - küll ta ikka on. Ehk on häid uudiseid. Et tervist siis õpetaja - härra. (läheb)

R u d o l f : (ei vasta, viipab ainult käega. Loeb. Nagu muutub ärevaks. Tige-

daks) Nojah liidi. Seda ma nägin andressist. Keegi hing ei tehtinud emoti teada. Loeb jälle hetke) Kuradile. (Käkerdab kirja ja viskab maha, läheb paremale ja kirub.) Nimelt temal oli vaja jõuda jaole. Küll siin juhtub varsti isegi kusagilt õnne rebenema. Ja nüüd, kus ma hing mind hakkab huvitama, kuna mul näib selle asjanduse jaoks annet, siis tema. Needus tuleb ikka naistest. Sübrusta temaga üks päev - tema nõuab sind omale eluks ajaks. (Läheb majja ja rüügab) Kümme meset ei jõua niipalju valmis muputada kui üks naine vusserdada. Ptui.

N a s t j a : (seeb viimasel hetkel kirsipuu juurde) Mis tal nüüd oli? (nastub kirjale, silub) Kiri? Sellepärast siis? (Loeb paar rida endale, siis kasvava ägedusega) Ütlesid ju kord, et kui mujal jääd kuivale, siis hakkad meid odisti lugejaks. Said ja kirikumõisas ametis olles vist sedavõrd usuvaimu... Nüüd siis oled kandidaat ja kuldsee ja kõik. Aga miks sa minu juurest salamahti plehku pistsid? See pole ilus ja tuleb veel seletada. Asusin kohe sinu jälgi ajama. Küsisin Fritsi käest. Ta ütles et oled mul proovireisijaks. Valetas vürle. Sattusin siis lugemistoss provintsilehele. Sähl hõisatakse sulle koosianna. Tead, Rudi, see on huvitav. Sa saada mulle kohe raha. Aga sul vist nüüd paksud ei ole? Saada vähemalt sedavõrd et saaksin sõita... (üks klobiseb. Lugeja taandub kirsipuu varju)

R u d o l f : (tuleb rõdule) See nuumhanest proua küsib mesimagusalt : Ja härra kandidaat kuhu jäid minu lilled? Kul aga sükk täis nõgeseid. Ah, jah, Ja kirja heitsin maha. Siia ei tohi ta jääda, muidu tuleb äpardus äparduse selga ja.... (otsib) Noh? (Läheb otsides puude varju) Aa, Nastja preilä.

N a s t j a : Jah. Murdsin lilli. Mida teie otsite?

R u d o l f : Tul...oli kiri. Kellamees tõi. Kanges vist eksikombel maha.

N a s t j a : Kas see? Näete siin maas.

R u d o l f : Kust see siia? (tulevad nähtavale) Pidi olema siin pingi juures (uurib kahtlustavalt) Kust see võis aeda ja teie juurde pöösa alla?

N a s t j a : Vast tul.

R u d o l f : On ju vaikne... Jah see kiri. See on ka üks kiri (püüab segada jälgi) Mu öde kirjutab. Öde nimelt. Ta ei salli et olen usuteadlane. Kutsus mind ikka ebapastoriks. Ta tahtis minust advokaati ja nimetab mu jutlusreisi proovireisimiseks. Niisugune öde... Kas teie olete ka niisugune. (Nastja on segaduses) Ei teie mõistate mind, eks ole? Kas ma saaksin teiega kunagi pikemalt kõnelda? Öhtul võib-olla. Tahaksin teiega kõnelda nii mitmestki. Kas täna öhtul? Jah?

K ö s t e r : (rõdult) Mind saadeti vaatama, et ... antakse nüüd magussööke... seepärast...cee...

R u d o l f : Magussöök...(pöördub minekule)

N a s t j a : Palun kas võtate lilled ka.

R u d o l f : Lilled? (Nastja läheb majaotsast paremale)

K ö s t e r : Ma olen nii õnnelik. See jutlus ning need teised jutlused...ja... need paar klaasi veini. Nad ütlesid: kui kandidaadi härra tuleb, pidagu ma üks kõne. Aga ma ei saa rahva ees isegi siis... kui on veini. Ma kõnelen siin. Üks truu mees on meie kogudusel. Üks ole lehtedest lugeda, kuidas mõnel pool on kange aelsust ja oma jonni. Eks ole valepastoreidki, kes võtavad endale selga pühakuue ja on nii siis nagu lambad hundi nahas. Oi...keel, näe, läks hambaauku, need hundid süütu talle nahas, tahtsin ma öelda kirjasõnaga. Aga te olete meile üks tõsine pärlikivi meie... tigukarbis ja meie koguduses, kes oli nagu neitsi lambiga... tema võib

keerata oma palvetule suureks.

R u d o l f : Ehk on öletuli - see kustub kiiresti.

K ö s t e r : Ei see kustu. Küll meie juba puhume, et tuli põleks ning annaks sooja.

R u d o l f : Senini on olnud päris soe. Kui ei lähe ainult liialt palavaks. Ja kui ühel päeval ei teki karraga vingu ja taht ei löö suitsema sel teie koguduse neitsil.

K ö s t e r : Oh, kui rätsepaemand ja teised seesugused on valvamas, siis pole häda sest ta mees ja teised on ta käes nagu pahla aetud silgud - koguduse kasvamiseks ja rõõmiks. Ja nüüd... nad rotavad sööma (läheb rödu poole)

R u d o l f : (paigale jäädes mõtlikult) Ah, mis olnud - see oli kena. Aga see on teadmata mis tuleb nüüd?

K ö s t e r : (ümber pöördudes) Mis tuleb nüüd? Nagussöök ma ju ütlesin. Roosa- manna (rõdule) See on hea seedimisele.

R u d o l f : Tulgu siis roosa manna. Näib, kuidas teda seedida (majja)

- E e s r i i e -

11 V a a t u s .

Esimese vaatuse lava. Keset lava lisaks väike., linaga kaetud teelaud, mil veel teenõud. Maja otsaaken on poolavatud. Pingikene on maja eest tõstetud otsaakna alla. Kirsid ei öitse enam. On päevaloojangu aeg. Taevafoonil lasub punane eha, mis vaatuse viimases süveneb. Vaatuse lõpuks on lava juba, eriti aiapoolses osas, täis varje.

K ö s t r i e m a n d : (seab kandidule teenõusid) See Nastja kadus siit nagu üks õhk. Ei ole teenijal vaimul muret, kui pole sundijat silma otse selja taga. Herr kandidaat läks ka jalutama...

M a r i : (paremalt majaotsast) Pereemand ise siin. Nii kui olete aus naisterahvas ja köstri emand - ma tunnistan teile kõik üles. Kõik kuni palja ihuni. Ei mina varja pattu oma ihupöues, seepärast olgu või mis.

K ö s t r i e . : Ja mis erilane sul süül pöues on?

M a r i : Erilane see pisike piriseja ei tee mulle midagi, aga niisugused suured vaablased, nagu Nastja, ajavad kopsu üle maksa - kas või kuklasse. Ma märkasin juba ammu, et sellel Nastjal on üks ringiliperdamise mood. Alati teise ihu kihelus siia ja sinna. Linnas koolis oli - süült tuli enne-aegu ära. Ikka seesamane vihu ajas paigast teisse. Ih-ah-ah. Ih-ah-ah, hambad paljad, kus aga midagi on, nagu keeraks kurat ise teda üles ja sikutaks kõngapidi. Ja nüüd siis meie armsa pastoriga. Ära kallutab noore mehe (nutuselt) Ära veab oma lõõga. Eile oli, aias ninapidi koos, täna jälle... Just praegu, ma tulin kaevult... jutustasid. Ma pean seda nägema ja taluma (Nakkab nutma)

K ö s t r i e . : Sina lood enesele üks falsch pilt. Nastja on ju teenija. Kuis võib siis herr pastor koida üht teenijat? On ju küll seesugune aeg, et ühe ontlich naisterahva ausus maksab vähem kui teise häbenatus. Aga et nüüd Nastja vaagiks midagi niisugust, see on üks falsch jutt.

M a r i : Mina valetan? Olen üks usklik naisterahvas ja kui ma ütlen, see on nagu aamen kirikus. Kui ma oma silmaga näen. Sa püha jees, Seal veel valet... see ju märgata, et tüdrukul teised tuurid sees. Kõib mööda õuet

ja nurutab laulda. Ta on just patu himust otust otsani täis - just viimse hääna otsani nagu koer kirpe. Jees. See paistab tema juurest nagu öli vee pealt. Peresmand see on tõsi : Patt magab kui laisk veis selle tüdruku ukse ees ning tema teeb ukse lahti ning lasseb patu tупpa.

K ö s t r i e . : Ja mis sina sest häälitseid ? Maotad see jutu hais veel küllasse.

M a r i : Eks ole. Ega ole õige ka, kui ma töö valgele toon. Mina valvan, et noor õpetaja seisaks usu vaimus, aga Naista, kurivaim, nää, meelitab nagu Potivari naine teda patulangemisse. Kui see sedasi edasi läheb, seda mu süda ei talu. (viha nutus) Ühed teenijad vaimud oleme mõlemad. Jumala loodud ihudega. On see õigus ? Mina selle moega siia paigale ei jää. Lähnen minema, või virutan ta sääretorud alt. Mine talle ütleva siis tal hari pisti nagu ahvenal - kuidas ma saan elada ? "a ju ka inimene...

K ö s t r i e . : Nää küll ma kõnelen kistriga. Küll ta teeb temale üks noomitus.

M a r i : Noomimine on sellele nagu hanele vesi. See teeb ta kiinu veel suuremaks. Palk kätte ning majast välja.

K ö s t r i e : Nää küll Mine nüüd . See asi saab seletatud.

M a r i : Ma lähen vaatan... (tagasi paremale) Ta jumala püksest ka ei hääbene...

K ö s t r i e . : (unoleb, teekann käes) Jaa... Eks see mees m. oldi iga ühele. Mis ta ütles minule ? Et kui temal oleks niisugune majapidaja, kes nii korraldab see wirtschaft... Ja , tema pärast ma võiksin küll Mathiasest lahku minna. Kes oskab siis omale ajal ettenäha kõik see elu... Neid mehi polnud ju varmast võtta tema oli kõster... jah... ohkab)

K ö s t e r : (tuleb väsinult väljast) Jooksin kartulipõllul, sead kündsids seal ringi . Kallis (ödenwaldi kartuliseeme nüüd nende ...e... sisikonnas. Seda hooletust.

K ö s t r i e m a n d : Ja, kallis Mathias. "a seda hooletust. mida mina jälle pean kuulma siit suelt ? Teenija veab patunoota pastorihiirra ümber. Kas ei peaks ärasaatma see unanstandlich tütarlaps ? Pealegi nüüd, kus sead on pääsenud kartulitesse.

K ö s t e r : See... see asi vajab kom. rollimist. Enne ei või visata kivikese-ga... Agathe... ma olin noormees. Koer haukus ja ma viskasin kiviga üle aia, see läks pesupesevale naisle kuklakondi pihta. See pärast ei või veel enne visata kui oled vaadanud, kas seal on tõesti koer.

K ö s t r i e m a n d : If. ma ütlen. Sina , Mathias arvad, et on siis parem loo-pida pärast need paljud kivid , kui ta on löönud juba hambad su säärde ? Ikka on parem parandada üks kaevuluuk, kui laps on sissekuulunud.

K ö s t e r : Kui sa arvad- ma keelan Nastjat.

K ö s t r i e m a n d : See keelatud vili paneb veel tema õieti kurja vilja himustama.

K ö s t e r : Jah naistega on see lugu algusest, et nad on usinad keelatud viina-mäel. Aga siis ma hoiatan pastorihiirrat.

K ö s t r i e m a n d : Aga sa ei tohi teda ometi haavata. Seda ma ei luba . Ta on üks süütu tall selle naisterahva käes.

K ö s t e r : Ma ... ee... seda nii... mõistukõnedega...(läheb higipüh-kides aeda)

K ö s t r i e m a n d : Ja , parem nende mõistukõnedega (läheb kandikuga tупpa)

R u d o l f : (tuleb Nastjaga paremalt)... Sest on antud aeg nutmiseks ja naer-

miseks, aeg aga ka nooruseks. Nii ütleb tark Salomon. (Jäävad otsa akna ette) Ja kui mul on päevad tegemist vanemate inimestega ja palvumajadega, siis ilusal õhtul on igatsus ilu ja nooruse järele. Igatsus vestelda seesugusega kui sina. Me oleme ju saanud sõpradeks, eks ole?

N a s t j a : Jah. Aga ma kardan...

R u d o l f : Mida? See pole hää kui inimene üks on, seepärast peaks sul julgem olema minuga.

N a s t j a : On küll. Aga inimesed... nad on nii kadunud, et uputaksid sind lusikasse.

R u d o l f : Kadunud öeldakse võtvat kalad merest. Ja et ta ei saaks võtta neid kalu hoiame oma tutvuse saladuses. See on sinu aken? Ütlesid, et oled kolunud maja remondi ajaks kõögikõrvalt siia. Ma pean sind meelest... Ja sinu akna, mu lermik. Aine nüüd. See paik siin on hädaslik. Siin on kõik kene, aga see pole hää, et valetada sulle kirjalugemise asjas. Sa ikka lugesid, eks ole?

N a s t j a : Ei. Ei lugenud.

R u d o l f : Vaat, seda sa valetad. See juba naiste iseloomus: parem palju valetada, kui pisut tõtt rääkida.

N a s t j a : Ma ei julgeks sulle valetada?

R u d o l f : Eva lutskas Issandilegi, mis siis minust. Tean ju, et natukese ilva lugesid ja siis viskasid kirja põksaslla, kust jälle leidsin. Ära nüüd salga. Kas lugesid?

N a s t j a : (punane ja hübelik) Jah natukese.

R u d o l f : Nojah, nii. Mis ma ütlesin. (veenvalt) Aga mis sa lugesid, see surgu sinusse. Sina ei hakka lobisema, niipalju kui sa lugesid ja mõistsid. Sõprade asja hoitakse otse surmasaladuses. On nii?

N a s t j a : Jah:

R u d o l f : Sst... (aiapoole) Keegi tuleb. Lippe nüüd. Mis jaoks on veel küllalt päevi ja öid (Naistja lippab paremale. "anditant liigub aiapoole ja süüaab paberossi, siis hüüab vastu aiast tulevale, kõstrile) Eks ole ilus õhtu. Ilus ja kaunis suvi.

K ö s t e r : Jah -... ee.. Sõnniku saime ka hästi mulda. Kari on ka korras, aga neid parrusid on sellel aastal, lehmad ei saa rahuga süüa.

R u d o l f : See on looja seadus, et igal hääl asjal on kõverus sees.

K ö s t e r : Jah - ee, see kõverus, jah. Istuse õige (istuvad lauajuurde) Mis ma tahtsin seletada... seda, näete., nadala pärast on täiskogu koosolek. Olete käinud palvumajades ja seegi tuntud inimene. Kuhu lähete - rahvaring tannul, nii et küll täiskogu need asjad otsustab, aga mõistlikel meestel... ee... meestel polegi liikmekaarte. Väised on need otsustajad. "a kõnelesin kirikunõukogu esimehe aptoeker Pikkasaarega. Ta arvas ka et nii võiks minna küll, suvine jutlustamine ja aastaringi palk, kui saame edaspidi vährt mehe.

R u d o l f : See on hinnatav. Seesuguse südidusega ajate asju ja kaitsete mu hviisi. Mu le meeldib tõesti siinne kogudus. Siin on mul soojem pesa kui kusagil mujal, võiks see ainult nii jääda.

K ö s t e r : Küll, ee... jääb, kallid pastorihärra. Küll meie juba. Ja proua Kepp ja need teised. Aga - ee... siis peate vaatama, et heidate silma ka ühele sündsale naisterahvale. Nüüd - ee olete küll üliõpilane, kuid

varsti õpetaja ja siis - ee... kuidas Paulus ütles : On parem kellegiga ühte heita kui himude põlemist tunda. Aga need noored naisterahvad... Eks nende läbi või tõusta kurja kõnet, mis on nagu kadaka ragisemine poti all : palju suitsu, paha lõhna, aga ei keeda midagi. Seesugused noored tütarlapsed nemad on oma apluses kui lõugajad mõirkoerad ja seda - ee... peab vaatama, et vaimuliku inimese elu libiseks targu ja taaski ja vaikselt nagu ee... Ühel tõbisel kalal.

R u d o l f : See on tark kõne. Aga ma ei tea... Kas on midagi seesugust arvata või karta siin vaikes ümbruses ? Siin on ainult sõpru. Ja pole näha, kuidas te ütlesite, neid lõugajaid mõirkoeri.

K ö s t e r : Ma olen silmitsenud seda meie... teenijatki. Nad on kõik ühed. Sest üks kiri ütles : Ühe naisterahva ilu kui tal tarka meelt ei ole, on nagu kuldrõngas sea ninas. Nagu üks oma hingede peal, nii jääb seesugune oma pahade kommete peale. Üks noormees, kes kõnnib seesuguse järele, on nagu härg, kellel haak sõormeis ja läheb tapamajasse, sest seesugune võib meelitada ja valetada enam kui üks - üks... ee... valimis:olne kõneleja annab talle sõrme, on ta sind eksitanud juba kõige, ee... kõige asjade sees.

R u d o l f : Oh, ma arvan et ei lase ajada endale päitseid pähe. Ligemini teen seda ise teistele, kui just vaja. Usun, see kartus on üleliigne, kasvanud välja teie liigsest hooldest.

K ö s t e r : Kulle soovitati seda pelda. Ärga võtke pahaks. (tõuseb)

R u d o l f : Tänan häa nõu eest. Ja ka selle eest, et teie läbi ma sain nii-palju tellimisraha oma kavatsitava uue vaimuliku ajakirja "Tõe pasuna" pääle.

K ö s t e r : Oh, mis sest tänada. Oleme kõik töötajad viinamäel... (kuuldub Mari vandumist loomadega) See Mari on lahingus lehmadega. Tal on vali käsi ja kui ta lööb, siis virutab ikka üle... ee... örnade kohtade. Ma lähen vaatan. (läheb paremale) (Kanditaat läheb aeda)

P a g a r : /ta tugev kogu katab oma varju kellamehe, kui ilmuvad väravasse. Pagar laotab küsi) Vaja magab rahus. Ainult Mari pragub ja veised röögivad kui loomakliinikus.

K e l l a m e e s : Mis inimeste jutukärinat siin peab olema? Egas siin ole mõni parlament.

K ö s t e r : (tuleb majaotsast, temaga ühes on tööline) Sa oma lubja pintsliga ära võrita nii laialt. Sa löö ilusati lakke... Ja siis neile kärbestele Flitti silmade vahele. See on nagu tärpentin. Kelle koib niiskeks saab .ee...

K e l l a m e e s : Jah, see paneb mootori käima ja läheb vurrdi. Kärbsele on Fliti tops sama mis kura ile sakrament. Pohe teeb sääred...

K ö s t e r : Eh, näe. Kellamees ja pagari härra. Usna vastu õhtut. (töölisele) Sa, poiss, võid nüüd minna (Poiss paremale) Meie veised pandi juba öörahule...

K e l l a m e e s : Ega meilgi pikka pidu ole.

P a g a r : Tulime siit mööda. Läheme meile... Ega sa taha kaarte lööma tulla?

K ö s t e r : Oh, kus ma nüüd... Agatha ei luba, ja siis pastõrihärri ka majas. Ei mina.

P a g a r : Kutsu noorhärri ka... Mis siis ikka. Kellega ta õige arvab end koos olevat. Puha kiriku nõukogu liikmed.

K e l l a m e e s : Ega noored armasta suurt teisi kaarte kui nii enam emanda-

tega see mäng.

K ö s t e r : Mis sa... Sa oled muidu üks häa kiriku teener aga - ee...

P a g a r : Pisut paha suuga.

K e l l a m e e s : Paha suu, aga töö sõnad. Üks naiste pitsid ole noorele mehele nagu humalad, nooruses hakkavad pähe, siis on hää küll, aga pärast tuleb seda kassiahastust ning päävalu. nii et oi oi.

K ö s t e r : Jah, see õige ka, kiri ütleb et...

K e l l a m e e s : Karja suud, kes pahas talub ei pea kinni siduma. Ja hinged-karjasel, just noorel, on kolepalju tegemist naistega.

K ö s t e r : Sa oled jälle...võtnud napsi või ?

K e l l a m e e s : Vale. Ainult lõhna tegin endale juurde siis lõbusam koju minna, lähed - naine nausutab, ja hakkab tülitsema, et mis sa lakud.

K ö s t e r : See on ju paha... Öörahm ajal.

K e l l a m e e s : Kui ol-d harjunud - päris kena. Kui naine ei tülitse, siis kõik nii harjumise vastu. Tuba vaikne ja uni raisk ei tule. Kui ta sul laulab kõrva kes kohe kodune tunne ja kõik. Aga kui neid naisi oleks see-sugune kari nagu meie noore hingekarjase sabas, igas palvemajas - siis ikka rikuks ära vist trumminahad.

P a g a r : Ära ütle. Sest naistekarjast on kasu ka. Tuli see usuteaduse üli-õpilane ja saia äri mul kohe läheb.

K ö s t e r : Ära sa rehkenda ainult -ee...äri. Ta teeb ju palju tööd koguduse elustamiseks ja Isanda auks.

P a g a r : Issand on ju asi küll, aga ta ei osta ju midagi. Ei ükski timp saia. Aga käivad naised kirikus, saiael kohe minek.

K e l l a m e e s : Jah. Oled paari nädalaga läinud juba niipalju paksemaks, et tuulise ilmaga juba köht hakkab lainetama, et pane sind kasvõi kassagile suureks asjameheks.

P a g a r : Kuule, Kella -Jüri... Sa teenid endale...

K ö s t e r : Mis te nüüd siin. Vaikne öhtu... Sõnad kõik kõlavad nagu tühjas kirikus kilomeetri taha. Paremini magama.

P a g a r : Olgu pealegi. Lähme. Muid üks kõõmne naps (pakub köstrile)

K ö s t e r : (tõrjub) Ei, ei. Mis te... (vaatab ringi ja võtab) Olusis, et pakkuja kätt mitte tagasi lükata...

P a g a r : Ma küisin just apteegis. Mis ta seal rüübis - linnast ajalehe toimetusest küsitud, mis mees see meie pastor kanditaat õige olevat? Noh võta teiste jalgede jaoks ka. (köster võtab ja pudel krib ringi)

K e l l a m e e s : Jah. Ja praest kõlistanud telefoniga, et kuidas ja mis muud need asjad siin on. Meie kihelkond saab veel ilmatu kuulsaks. Cns nad kadetad või tahavad endale?

P a g a r : Praost ütelnud et vaja olla ettevaatlik...

K ö s t e r : Ettevaatkik. Mis see tähendab?

P a g a r : Apteeker küsis meilt. Keegi ei tea.

K e l l a m e e s : Ärvavad, et pole õige mees või midagi? Praost küsinud kas ta ütleb jutlust meie kantslist või kõstri pukilist ja ütleinud, et see pole hääl. Aga mis on hääl, seda ta ka pole öelnud. Eks kuule näe, mis kõlistamine ja uudishimu see on...

K ö s t e r : Ei mina mõista...Üks hea jutluse mees ...

P a g a r : Mees, jah. Ma tellisin juba ühe taigakäina juurde. Teistel kriisimeil läheb hästi. Seepärast kõlistavaski. Hüüvad ehk veel!

K ö s t e r : Ei enam. See asi lõi mulle nagu mõnestega ümber kintsude, et ... ettevaatlik ja sedasi...

P a g a r : Eks homme ole tänasest targem. Hääd ööd kõstriisand.

K ö s t e r : Tervist, tervist jah. (Külalised lähevad, kõster jääb mõttesse) Kui praost küsib midagi - siis - ee... on tal ikka paksud mõtted. Mis võiks olla siin vilu, kui ajalehedki kõik kiidavad...? Ma lähen kõnelen oma Agathele(tuppa)

L u i : (tuleb paremalt) Ma ei leia Naistat. Kui saaksin temaga üksinda... Mari õpetas ka, et mine, muidu papp pühitseb teise endale. Jah kui ma üksinda siis... hi- hi. (Hiilib vaatama aknasse)

R u d o l f : (tuleb aiast) Noo? Olete värvimisega selle aknani jõudnud?

L u i : Ee-ii. Ma... seda jälle niisama vaatasin...

R u d o l f : Ah, ma taipan. Kuid nii arg teie ei tohi siis juba olla. Meie preilit otate.

L u i : Ma jälle...jah. Aga ta ei tule, oota kui kaua tahad.

R u d o l f : Önn ei tule odates. Peab teda haarama sarvist.

L u i : Sarvist? Hi-hi. Kui ma oleksin temaga üksi, küll ma siis sarvist juba...

R u d o l f : (naljatujus) Aken lahti - istu kambris, kuni önn kukub ise suhu nagu küpsend önn. Ei saa sarvist kinni, püüa sabast, aken ju lahti, eks ole.

L u i : Ah jälle ... sisse? Tea nüüd...hihi.

R u d o l f : Sisse jah. Julge pealehakkamine on juba pool võitu! Süütab paberrossi ja läheb aeda. Poiss kogub julgust ja ronib kambrisse, tõmmates akna kinni)

K ö s t e r : (tuleb majast) Üks rahutus on minu südames. Kusagil on mõrisesmas ja pirisemas üks vale toon. (istub pingi nurgale) Otse südames ronib üks rahutuse sipelgas kes nürrib ja siis- ee... laseb oma kibedat vedelikku(Kõster jääb mõtlema, poisil kambris on julgus südamest lahkunud ja ta asub põgenema. Avab akna, sirutab välja jala ja otse pingil istuva kõstri kõrvalde, see hüütab ehmudes ja jalg kaob) Mis see oli? (Hüütab piisti ja põgeneb aia poole) Üks rõõvel või maradoor? (Siis kõneldub ja hiilib lähemale) He?... See... Ee...tüdruk toas? Siis peab see küll olema Nastja pois(kooputab akna pihta) Tule välja, sa pahaleti sulane. Tule välja, sa... Nikodeemos, kes sa ronid ringi ööseti läbi aknaruutude. Siia tahad sa teha oma patupesa, siia tuled sa mune-ma... Oota... ja tüdruku üle tuleb hirmus kohus, kui ütlen Agathele... (ronib aknast sisse, toast kuulduv hüüe ja poiss lipsab aknast välja, siirdub aia poole. Aias kõhatab kandidaat, poiss ehmub ja lipsab laualla. Toast tuleb Agathe)

K ö s t r i e m a n d : Mis häälled need siin on? (nõjatab käed lauale, laud ja lina liiguvad) Oh, Herr-Gott. Oh.

L u i : (pöeb laua alt ja jookseb välja)

K ö s t r i e m a n d : Appi. Mörtsukas. Appi.

R u d o l f : (aiast) Minuarvates see oli meie tööline.

K ö s t r i e m a n d : Tööline ? If. Mu jalad värisuvad . Ma saan ohnmachti.
(kandi ast toetab teda) Ja mis teema siin luuras ?

R u d o l f : Oh, mitte paha. Vist teenija preilit.

K ö s t r i e m a n d : Herr Jeas. See Nastja on üks... (pöördub akna poole,
kust ronib välja köster) Mathias.....

K ö s t e r : Jah... ee... See on üks segane lugu...

K ö s t r i e m a n d : (lähneb ligi. Ta juuksekeerd p"älael värisseb kui rähma-
kukel) Sa tuled kohe välja Mathias.

K ö s t e r : Ma ei saa ju kohe. Issand on minu tunnistaja.

K ö s t r i e m a n d : Mina olen su tunnistaja. Tule tuppa ja nüüd tuleb kohus.

K ö s t e r : Viimsel päeval mõistetakse meie kõikide üle...

K ö s t r i e m a n d : Sa tuled selle lipaka kambriist läbi akna kui üks va-
ras ja loodad oodata viimsepäevani (haarab mehel käest) Samal pilgul saab
see unrecht strafitud... (veab mehe üle rõdu majja)

N a s t j a : (paremalt) Mis siin juhtus?

R u d o l f : Perekindlikud segadused, mis lõpevad vist ihuuhutlusega. Köstri-
proua viis abikaasa Haagi kohtusse. Lähme siit kardetavast piirkonnast
eemale.

N a s t j a : Eemale. Ei tea... On juba hilja...

R u d o l f : Tuleb vanadus, siis on hilja. Praegu on suvine öö. Lähme.

N a s t j a : Ei tea... kas aada?

R u d o l f : Ei meisa... Mets hoiab paremini meie saladusi. (lähnevad paremale.
Toast kuulduv köstriperekonna kõrgeid toone.)

- E e s r i i e . -

-III Vaatus.

Nädal hiljem. On ennelõuna. Samal päeval on alevikus loomalaast. Hommikul
on sadanud vihma. Ilm on ligi keskpäevani pilvine ja sajune. Vaatase kes-
kel suub pilvede vahelt vaheti vaheti paistma päike. Teclaud on õuelt
kadunud, pink jäli maja esiküljel. Rätsep ja kandidaat istuvad vasakul
aiapingil. Pagar seisab paremal.

R ä t s e p : See on ju küll. Jaa, need "Tõe pasuna" aksiad võivad olla küll
hääd asjad, aga ma ei tea siiski nii ropsult öelda...

P a g a r : Noja. Pole naiselt volikirja...

R ä t s e p : Rahakott ikka minukäes.

P a g a r : Aga tühjalt. Rahad naise käes. Mida saas pelgad ? Need ma võtsin kolmekümne krooni eest...

R u d o l f : Asi on selge. On kogutud mitmete isikute poolt tellimisi. Nii kui lähem panen lehe käima. Kuidugi, kui arvatakse, et minu toimetusel ei tule sest hääd välja...

R ä t s e p : Ei, ei, kes seda. Teie suu töötab korralikult kui kõige paremini õlitatud singeri masin - ega siis kirigi tule halva lõikega.

R u d o l f : Ja aktsiatega on asi sedasi, nagu ütlesin : kümme krooni osatäht. Sellega toimetatakse meie koguduste elu tervendavat aktsiooni ja teiseks on ette näha, et osanikud saavad ka puhaskasu.

R ä t s e p : Ma mõistan ju seda kasu küll : puhaskasu ning oksjonid. Kui ma siis kirjutaksin ühe oma nimele ja Lommi võtaks need teised...

R u d o l f : Teeme siis nii. See on ju iga ühe südame asi, vast astume toa poole. (tõuseb, pagarile) Kas astute ka sisse ?

P a g a r : Mul pole aega. Täna laadapäev. Jooksen müügilaua ja taigna küna vahet. Korraks tulin siia higi pühkima.

R u d o l f : Eks päev kaldu juba lõunale. Palavam aeg hakkab juba mööduma.

P a g a r : Mööduv küll, aga naisest pole ju üksi korraldajat. "aine - ta nagu, andke andeks, ikka üks käsil asi, nagu punktita "i". Kuidugi - rätsepa emand välja arvatud. See käib kahe tähe ning punkti eest. Tal ikka ihu ja hinge kohe angroo (minema)

R ä t s e p : Ära hõiska enne õhtut. Uhel päeval traageldatakse sulle ka üks siuke ülikond ja aetakse sulle ka valjad suhu.

P a g a r : No, pagan. Ma pole ju ise õhk. Ma jooksen nüüd laadaplatsile ja siis tulen jälle siia - nõupidamise ajaks.

R u d o l f : Palun. Nägemiseni. Ulehomme täiskogu koosolek - asjad vajavad ennem kõnelemist.

R ä t s e p : Lommi tuleb varsti ka.

R u d o l f : Noh, siis saame päris otsuse võimelise koosoleku. Kirikunõukogu esimees on ju ikka haige.

R ä t s e p : Ise rohumüüa. Üeldakse küll, et rätsepal pole riidet (vaatab ennast) ega kingsepal õiget kinga, aga eks see ole nüüd apteekriga sedasi.

R u d o l f : Rott sureb vahest viljasalveski ja poliitika tegelane jääb kehvaks - sedagi juhtub. (lähedav)

K e l l a m e e s : (laadapöidest lõhus) Pagar kõneles - rätsep siin naise eest tuulevarjus truud karjase hõlma all - aga põle ? (tuleb paremale ja laulab endamisi) Lidut - tiidut, tee oli viltu (Nastja avab akna) Kella - Jüri jalg oli viltu. Karja Mari suu oli viltu. Köstri Nastja asjad olid viltu.

N a s t j a : Tuled minu akna alla laulma ? Mul pole sünnipäev.

K e l l a m e e s : "Is jaoks sünnipäev ? Ega ma ole ämmamoor. Mina laulan sur-nutele.

N a s t j a : Siin pole ju neidki.

K e l l a m e e s : Olgu lauldud sulle ette. Praegu sul läheb ikka pulmade poole varsti surma poole. Kas rätseppa pole siin ?

N a s t j a : Oli. Ma kuulsin ennist. Läks ta minema või õpetaja härra tuppa ei tea.

K e l l e m e e s : (istub pingile) Nojah, siis läks tuppa. Napsipudel jäi tema tasku. Hommikul olime üheskoos laadal. Parajasti tahtsime huuled viinaseks teha kui emanead kargasid kallale nagu lendavad maod. Rätsep oli teise käes nagu leivakott sea käes. Ma ei kuulnud muud kui kontide klobinat - siis mees pistis üle laadaplatsi nagu kiilis vasikas. Ja kõige napsipudeliga. Oi, kuripatt, on ikka see naispolitsei kange ikka küll. Seaduse - silm see päris riigihall, oli ka laadaplatail hoopis kristlikum inimene.

N a s t j a : Oleks hää kui sullegi keegi teeks templipuhastust.

K e l l e m e e s : Mina olen sihuke mees: uss ei kisu, surm ei murra, konstaabel ei aja käsi külge. Aga sinisugune näe - kes mõõda läheb - ikka näpud külge. Mis -sa. (püüab ise tüdrukut näpistada, see kaob aknalt)

M a r i : (tuleb kiiresti väljast) Näe, Jüri. Sa vahid siin tüdruku akent, nagu oinas uut väravat. On juba kõneldud või?

K e l l a m e e s : (õta ikka (tõuseb)) Lädalisel asjal pole hända taga. Aegamisi asjad käivad.

M a r i : Mis inimene sa ometi oled. Me korjame sent haavalt kokku rahad, ostame laadalt lehma. Et sina kõrrekesegi risti paneksid, pisutki kaasa aitaksid - muudkui liike küsisid. Kui hakata sinuga asju ajama - siis küll sellel pole hända taga.

N a s t j a : (tuleb rõdule) Mis sa pahandad Kella- Jüri. Olgu ta ka korra paradiisis. (kellamehele) Näe juba su konstaabel on sind juba hammustamas (jääb rõdule)

K e l l a m e e s : Naised üle neljakümne peaksid äralõpetatama. Niipea kui silm näost lähevad teised pahaks, nii on seest kohe tuld ja tõrva täis, et kohe särtsuvad. Selle teie lehmäpärast näe, enam vaeva kui keisri matusel, agaikka olete mul kannul sädistamas nagu räästad.

N a s t j a : Mis lehma?

M a r i : Pastorihärrale. Tuisu Leena, ta rikas lesk, pani kümme krooni. Teiste käest korjasime ka ning täna ostsime looma ära.

N a s t j a : Mis ta siis sellega teeb?

K e l l a m e e s : Sa küsid. Egas karjanaisel muud meeles seisa kui lehm. See on ta a ja o. Tea, kas saadate selle ka talveks ülikooli või.

M a r i : Seda... seda... jah tule ettegi, et mis ta sellega teeb?

K e l l a m e e s : Ega see lehma süü ole?

M a r i : Aga on tal vaja sinna kooli enam minna. Ulehomme valime ta ära ning läheb pastorimajja elama...

K e l l a m e e s : Ja sina muidugi ka. See sul kena kavalus : kinkida noorhärrale lehm, et kes teda siis toidab? Eks Mari. Lauluramat peos, kükitab aga lehma nina ees...

M a r i : Minem ikka lehma kui sinu nina ees... Ma lähen vaatan, kuhu nad selle loomaga jäid (läheb tagasi välja väravast) Aga sa aista, vii tallesõna, et ta tulgu vastu võtma.

K e l l a m e e s : Jah, küll see jumalasõna paneb naised jalule, justkui palderjan kassid.

N a s t j a : See maitseb neile nagu sulle viin.

K e l l a m e e s : Viin, seda ma võtan riigi toetamiseks.

N a s t j a : Toetad riiki küll, aga endal task tühi ja silmad ärajoodud, jõllis nagu kalal.

K e l l a m e e s : K a lasilmad küllaga näitavad ise hästi. Nadagi, et sul veab pastoriga. Noor, värske kraam kõlbab lehmatagi, teised ei lähe preemia töttugi.

N a s t j a : Ära lora. Kui sa ajad niisugust juttu... (läheb vasakule, nagu kavatseta minna aeda)

K e l l a m e e s : Ei, ei aja. Ma pigem sumbutan. Ja eks see ole sul petlik usk. See moes nüüd sind... Pastor küll, aga tal ikka linnamehe veri.

N a s t j a : Sa loed nagu kaarditark. "ead ikka teise mõtted puhtalt ära ? Mis paha siis linnamehe verest.

K e l l a m e e s : is rohkemat, aga niipalju, et linnamehed proovivad küll palju kübaraid pähe, aga ostjat neist ei saa. Loodad muidu - ja pärast siis lähed kellelegi talupoisile alandatud hinnaga.

R ä t s e p a e m a n d : (väljast higi pühkides) Kas mu moes on siin ?

K e l l a m e e s : Siin ei ole . Kui vast toas.

N a s t j a : Jah, toas.

R ä t s e p a e m a n d : Ja need teised ? Härra Leesik ? Köstriisand ? Kõik koos ?

N a s t j a : Ei ole teisi. Leesiku härra käis siin ja läks jälle.

R ä t s e p a e m a n d : Ah, see rahvas , see rahvas. Kui mind enamast pole... (läheb tuppa)

K e l l a m e e s : Tänu, et neid isesid nii vähe on... Näe (osutab värava poole) Kus sa hunti rüügid, seal ta on .(tuleb pagar higi pühkides) Kus sa olid ? Trummilööja oli siin - koori pole veel kore. Ning mis suur higi pühkimine see siis täna on ?

P a g a r : Vaevahigi. Ning rahateenimise higi. Palehigis sai saia müüdud, nüüd lauad tühjad ja jälle aega, tegemist teha nende teise maailma asjadega. Ah, emand Kepp on siis siin ? Ja köster apteekri juurest tagasi ?

N a s t j a : Ei ole veel.

K e l l a m e e s : Mis sest köstist. Kui juba rätsepaemand kord hääletab, siis ei jõua teie lugeda niipalju aegumaid otsa kui vaja. Mine aga ka päitkuulama, kui emand otsustab.

P a g a r : Otsustada jah. Aga meil läheb veel täna midagi viltu. Jänes jooksis üle tee, kahju et püssi polnud kaasas.

K e l l a m e e s : Noh, sinumehe püss. Siis peab jänese enne teiba külge siduma, et seisaks sihtimise ajal vaikselt. Kui rätsepaemandal oleks püss see juba tabaks. Kuule kriips, hää! kõlab toast. Teeb üksi kohe päris kongressi... kui vihastad kukub söimama ka veel - kohe päris parlament.

P a g a r : Noh, suuref asjad. Annab ka häält teha. (läheb tuppa)

K e l l a m e e s : Küll ehitavad nüüd ikka üles uue Jeruusalemma (tõuseb) Ah ristluid on nagu siilinahaga ületõmmatud. Küll see tõesti on gripp mu kallal, kui pole surmatõbi - saab ikka viinast abiaga näed ei aita. Kael on ka puine ei anna pöörata.

N a s t j a : Konnal eluaja kael puine - ka elab surmani.

K e l l a m e e s : Kahepaikne võib nii elada. Aga minusugusel peab ikka kael olema. Mida pidi siis naine mind kaistab...

N a s t j a : Tule, ma toimetan sulle kõõgist kapist raasike. Aga et sa siis ei lõbise mu pähe... (lähleb paremale)

K e l l a m e e s : Ah napsi ? Jah...(ruttab) ja mina lobisen ? Ma u laud . Kas või ostan tabaluku suumulgu ette...(paremale ära)

K ö s t e r : (tuleb väljast jättis murtud keset lava , haliseb palvetoonis) Ma tunnen nagu ei oleks enam neerusid mu sees. Ma vaim on end vajutanud maani ja pähe on kui üks nuikapsas, mida nährivad ussid.

K ö s t r i e m a n d : (toast) Ah, sina oled. If, kus see Nastja? Kirikunõukogu liikmed, pagar ja emand Kepp on siin . Tul on nii kiire...Praad annab see kange kõrbelõhn aga Nastja on kõõgist kadunud. Vasikakint sust võib saada nii üks tukiots mis ei smeki kellelegi.

K ö s t e r : Agatha. Mu ameti nimel: las kõrbeb mustaks. Minu kintsude sees on rammu kadunud. Mu silmade ees on kõik must nagu ma vahiksin korstnasse, mille lõpust va tab mulle vastu kurja praosti nägu.

K ö s t r i e m a n d : Herr- Gott. Mis sinuga siis on ja tulid ju apteegist, kirikunõukogu esimehe juurest. If, kui see on temal üks külgehakkav haigus? (taandub)

K ö s t e r : See on üks kurjen asi. Meie kogudus on ära naeritud. Meie kõik oleme naeruks pandud. Meie oleme nuumatoidul pidanud kuradit.

K ö s t r i e m a n d : Ma jooksen valan üle see vasika kints, et talle ei tuleks kõrbe beischmak. Iis ma tulen ja kuulan... (ruttab ära)

K ö s t e r : (ettepoole) Valeprohvetite huuled tilguvad karjamett. Aga tõsine usk see on üks kuis ja kindel asi. Aga meil polnud äratundmist. Ja nüüd pidin mina seisma apteekri ees nagu Pielemani eesel, keda lüüakse ja kes ei tõhi suudki lahti teha. Mina koguduse hooldaja.... (paremalt tuleb lui) Ja kui nüüd praost kutsus oma palge ette ja küsis...

L u i : Köstriisand, kus ma saaksin raasikese tõrva?

K ö s t e r : Mh. Eh ? Jah- ee... Tõrva? Sinast tõrva küsi Mari käest.

L u i : Mari on laadal. Ta ostab pastorihärrale lehma.

K ö s t e r : Mis rumaluse kõned need on ?

L u i : Jah, naised jälle...tegid jälle salamahti korjanduse.

K ö s t e r : Ja nad toovad talle selle veise. Vaene loom. Veel üks usukannataja.

L u i : Aga...kus saab tõrva? See seenes... ta sööb aluspalki...

K ö s t e r : Tõrva, tõrva. Ku kõravad kumisevad nagu telefoni traadid ennem paha ilma. Otsi Nastja või ole ilma tõrvata. Ei mina pista oma käsi millegi musta asja külge. (lui lähleb ära)

K ö s t r i e. : See teenija ~~van~~ tuli tagasi kööki. Kõnele siis nüüd oma pihtimine.

K ö s t e r : (istuvad) Mu süda tiksus nagu linnupojal, kes on sattunud püüni-
sesse.

K ö s t r i e. : Kõnele, Mathias, sest ma ei mõista see piiksunis kõne.

K ö s t e r : Jah-ee... Ma -ee... lähen täna hommikul kirikunõukogu esimehe juur-
de. Ja kui ma sain just põlved kõveraks, et istuda, ütles ta: Kõster
teete meid maa-ilma naeruks. Te pole õige mees omal kohal.

K ö s t r i e. : Herr-Gott, Ma ei mõista...

K ö s t e r : Jah, ma ka ei mõistnud, vaid seisin nagu lasila külge seotud
eesel - suu tumm. Ja siis ta pistis mu nina alla kirja, milles olä öeldud
et see sinane Kleinmann pole kellegi hingekarjane, ega üliõpilane, vaid
tühi paljas inimene ja pole ühtki paberit. Ei teata temast midagi üli-
koolis ei konsistooriumis...

K ö s t r i e. : Herr-Gott.

K ö s t e r : Ja kui ma taas kõnelesime, tuli tänane ajaleht. (võtab taskust
ajalehe) Siin ta on. Ja mis nad kirjutavad ? (loeb) Valepastor karja
lambaid pügamas. Ülistatud kuulsuu- seikleja... segased... ee... segased
lood kiriku elus... Ja siis nad kirjutavad siin, et sama noor inimene
olnud kusagil lõuna-Eestis ühe kirikuõpetaja sekretariks... et ta korja-
nud seal tellimisi ilmumata ajalehele ning teinud muidki üleannetusi,
nagu omavoliline palvetundide pidamine ja need teised-ee... ja kõlvatused.
Ning tal on jatkunud patumeelt meie oma praosti kääst laenata kiriku-
kuub, öeldes, et kurjad vargad viinud ta oma kohvri ära. Adathe, Ta tuli
siia vagaduse katte all. Ja nüüd olen mina kui üks aetud uss maailma
ees.

K ö s t r i e. : See on karistuseks, et sa ronid välja neist teenija tubade
akondest. Aga mis puutub see asi kandidaadi härrasse, siis ehk on see
valekömin. Keegi kõneles üks loraajutt ja nüüd see ragiseb kord üks tuli
toores kadakas ning ajab pahad tossud rahva sekka.

K ö s t e r : Ei, Agathe. Praosti enda kiri.

K ö s t r i e. : Aga need armsad jutlused ja vägevad kõned?

K ö s t e r : Kuradist. Ja "Tõe pasun" mida ta kirjutab pole ka muud kui kurja-
vaimu suupill.

K ö s t r i e. : If. See on vale. See paneb mu südame iivaelama. Üks nii armas
noormees. Sa võtad kätte selle sulepää ja kirjutad zeitungi lohele, et
see pole tõsi (tõuseb)

K ö s t e r : Agathe. Tallis abikaasa... sa lähed ära. Sa jätab mind istuma
tuliste sütele. Kes siis nüüd ütleb Kleinmannile...

K ö s t r i e. : (rõdult) Kas mina pean olema see suuvooder nõukogule ? Kui
mul on veel vaadata prae järele (Läheb)

K ö s t e r : Mis sa nüüd teed, Mathias? Sa oled süütult kannataja, kes ei ole
tapnud suuremat looma kui kirp. (laskub vasakule pingile)

K e l l a m. : (ülleb paremalt jorutades) Üks röömpüev on see, üks röömpüev
on see... (näeb kõstri*, peatub) Tere lõunast, kõstriisand. (väljast ammu
lehm ja seepäile kuulda naiste hääli)

K ö s t e r : (närviliselt) Mis laada lärm siin veel on?

K e l l a m . : Naissaatkond veisega - mis muud. (läheb väravasse) Ja-jah, tõsi. Lehm on aia posti küljes... Kas pärjad sarvis, seda silm ei võta. Aga kaks naist valvavad kui keerubid looma juures ja kaks võtavad kursi siia.

M a r i : (tuleb ühes Leena Tuisuga. Kõnleb nagu kardaks äratada magavat last) Jüri. Kas me saaksime nüüd kokku nocre õpetajaga?

K e l l a m . : Küsige kõstriisendalt (osutab kõstrile, kes on kõssi langenud)

M a r i : Kõstriisend me korjasime õpetajale lehma. Ehk ta tuleks toast välja. Me tooksime veise ta palge ette.

K õ s t e r : Katsuge, et te kaote, kes te pole muudkui- ee... tuultallajad kurjavaimu orelile (läheb paremale)

T u i s k : (lesk külanaine, keskeas) Mis ta ütles?

M a r i : Kuripatt, see ajab hinge täis. On ta söönud koerapöörirohtu või mis? Meie jookseme kiriku heaks ja tema ütleb nüüd kurjavaimu orelitallajad.

T u i s k : Kade, mis muud. Tal laut lehma täis aga meie jälle kingime. Jüri, kutsu sa õpetajahärra välja.

K e l l a m . : Ei mina lähe. Viina võtnud mees - tehakse mulle korraka seal lapuad, vvaat siis. Aga... ma lähen oherdan teie sõnad sisse köögikau- du, s'al... (läheb paremale) mul abilisi.

M a r i : Kui ta nüüd tuleb, kas ma siis kõnelen?....

T u i s k : Ju see jääb minu jaoks.

M a r i : Ma nagu ütlen viisakama lause. Ja on ju joostud sellepärast üsna kannad villi.

T u i s k : Ma ju panin selle esimese tuhandelise. Mina annan nüüd ka selle lehma oheliku. Sa võid anda saba kui tahad...

M a r i : Kuripatt, kuule sind. Sa aga kohendaksid kõik au ja tänu aga enda kõhu ajla...

T u i s k : Ma võin selle lehma talle üksi ka osta. Ja talveks lasen talle õmmelda kasuka.

M a r i : Kui sedasi on, ma nõuan oma osa tagasi ja kingin ise.

T u i s k : Tahad sa siis lehmale tüki küljest ära lõigata? Ja paljus sa siis korjasid. Mis sa siis selle eest kingid?

M a r i : Ukskõik, kas või kitse...

T u i s k : Sa oled üks... kuule, tuleb (naised kohenevad. - ajast väljuvad kanditaad, siis emand Fepp, Pagar, rütsep ja lõpuks Nastja)

R u d o l f : Tere, mu armsad (annab kätt, väljas ammutab lehm) Te olete soov-
vinud mind näha.

M a r i : Jah, me tõime õpetajahärrale pisikese meelega. Ma mõtlesin, et...

T u i s k : (togib Mari eemale) Ma mõtlesin, et hakkate siin elama, lage pealehakkamine siis tõime nüüd lehma armastuseanniks omalt poolt.

M a r i : Jah, minu ning Leena poolt.

R u d o l f : Issand armastab lahkeid andjaid. Ma tänan teid (annab jälle kätt)

Aga ma pean sügisel minema ära. Mul oleks raske ta eest hoolitseda. Aga vist jätan ta siis hoiule... (vaatab köstriemanda poole, siis jälle naistele) Teete minupärast kulu endale...

T u i s k : Oh, mis see... eks teil tule muudki välja... ja me kõnelesime seda ka et ei taha me teid lasta sinna ülekooli enam midagi. Nii armsaks saanud... (isuneb nutule)

M a r i : Jah, armsaks saanud. Küll ma hoolitsen lehma eest.

T u i s k : Kuhu me looma siis viime? Naised jäid ta juurde väravas. Puhast angler... tulete oma silmaga vaatama...

M a r i : Noor ka. Just kahe sarvekorraga.

R u d o l f : Läki siis vaatama. (lähneb) Talle järgneb köstriemand ja Nastja

R ä t s e p a e : Mees. Sa lähed ka vaatama, on see loom ka midagi väärt.

R ä t s e p : Mis pole kõveraseljaga nagu pressimis pakk (lähneb)

R ä t s e p a e : Päh, lehm. Mida ta teeb lehmaga? Täna ma veel teen korjanduse ja kingin jalgratta.

P a g a r : Tea nüüd...

R ä t s e p a e : Igapäev pastorihärra sööb palvemajas ja sina saiavankriga palvemaja ette. Kas ta hakkab söitma siis lehma seljas, mis? Palju sa siis annad? Ma panen kakskümmend krooni. Sest saab ilus kingitus, mis antakse kantslist kogudusele teada.

P a g a r : Tuli teil see kerge. Teil endil suur maja ja rätsepa tööstus. Mul pole neid tulusid. Aga- noh, kui teised annavad ju ma siis otsin ka mõned kroonid.

R ä t s e p a e : Kui mina võtan asja käsile, siis läheb see ruttu, egas see ole mõni valitsuse kokkuseadmine, et iga mees kõneleb ja tegu ei saa tehtud. Mina ütlen, et täna hakkab ma peale ja homme on ratas käes. Siis teeme meil piduliku lõunasöögi ja sest saame õnneliku päeva.

K ö s t e r : (tuleb paremalt) Ma kuulen: õnneliku päeva, armsad sõbrad. Suur häbivari käib meie karnul ja paha hais meie järel.

P a g a r : Noh, köstrihärra on langenud täna päris paar aastat paptistlikumaks.

K ö s t e r : Jah. Lugege ja nadke nõu. (annab ajalehe pagarile, emand Kepp haarab selle enda kätte. Pagar loeb kõrvalt)

R ä t s e p a e m a n d : (loeb ja imestab, väljast saavad kandidaadid, kuna emand loeb hingeldades ja ümisedes ja ütleb valjusti viimsed sõnad) Nii pole ülistatud kuldsuu keegi muu kui tuntud aferist ja petis. Näeme, kes selle supi ära sööb, mis pimedusega loodud naiste juubeldamine ja kergeusklikkus mõne kaalu ka pääsuke kukkunud aleviku emanda juhtimisel on keetnud.

R u d o l f : (on sütel, astub sammu tagasi väravapoole. Käält tulevad köstriemand ja rätsep)

K ö s t r i e : See on ilus lojus. (rätsepa emand pöördub leht peas, kandidaadil on teha hilja midagi muud ja astub ettepoole)

R u d o l f : Siin oli... ma kuulsin... midagi kirjutatud?

R ä t s e p a e : Uks tükk jampsi ja ausate inimeste teotamist (annab lehe ja kandidaadil loeb)

P a g a r : Teid soolatakse.

K ö s t e r : Jah, ee... ja praosti kiri. See on apteekri kiles. Ta pistis selle mu nina alla kui mürgipudelit. Saa oli öeldud - ee...

K ö s t r i e . : Mathias, sulle kuluks suu ette üks praust.

K ö s t e r : Ei mina julge vaikida. Praosti kirjas oli keeldus lubada teda kirikusse ja apteeker ütles, et see on paha lugu kirikuametmehele, kui hoiab - ee...üht lõhkujat ja valetajat oma ketuses all.

K ö s t r i e . : Mathias.

R ä t s e p a e . :Soo. Saa? Ja teil on siis ainuke maja maailmas? Ei saa kirikusse. Aga me võime jutlustada rahvamajades ja palvemajades...

K ö s t e r : Palvemajades ei saa ka .

R ä t s e p a e . :Vaatame, kes on süüdi tegija, sina või mina. Võtame kiriku üle kogu kupatisega, siis nähakse, kes on päppäle kukkunud ja mis supp see on mida need kaalukad ja juhtivad emandad keedavad. Pastorihärra, ärge lugege seda sohi juttu. Vilistame selle peale...(haarab lehe ja viskab maha.

R u d o l f :Siin on pisut tõtt, aga palju valet. Tõsi, ma pole konsistooriumil teada ja laenasin ametkuue...aga see on vale, et ma pole käinud koolis.

K ö s t e r : Aga praost...

R ä t s e p a e . :Potile oma praostiga(mehapoole) "ees sa kõnele ka. Mis tarberiiist sa mul oled.

R ä t s e p (ettepoole) Jah praost mingi potile... (taandub jälle, ütleb tagapoole) Naga kustunud sõed pressrauas.

R ä t s e p a e . : (pagarile) Isand Meesik, kelle poole sa hoiad ?

P a g a r : Tea nüüd järsku.

R ä t s e p a e . :Midagi. Sa oled meie mees. Härra Kleinmann tooge kohe oma kohver ja läheme(kandidaat lähob majja) Või need kaalukad emandad keedavad siin suppi ja ei oska juhtida, minust nii kirjutada...

K ö s t r i e . : If, Mathias, sa lased ta äramirra. See praost juba sülgab välja see tuli ja nüüd sa pahandad ka need teised. Lõuna saab valmis, kuhu jõuab see vasika praad.

R ä t s e p a e . :Ma pole kehv inimene ma võin küpsetada terve vasika. Täiskooli nime kummal on emam poolehoidu ja kes saab kiriku oma meelevald alla. Eks näe, kas köster hakkab siis kogu öösel laulma.

P a g a r , : Ma arvan, et ma tulen ikka emand Keppi leeri. See pool nagu tugevam.

K ö s t r i e . :Ja sina, Mathias, Mathias...? (tulevad väljast Tuisk Mari ja Nastja)Sa usud see zeitungi lori?

K ö s t e r : Mina olen kui jahvatus kivide vahel. Aga kui praost ütleb, et see sinane on vale prohvet, ei mina või miskit...

T u i s k : Mis valeprohvoti lugu? (paremalt ilmub kellamees)

R ä t s e p a e :Nad on meie armsa hingskarjase päileajalehtedes kirjutanud häbijutte. Kadestad, tahavad talle auku kaevata. Nad tahavad meile saata ühe tigea vanamehe, kes ei saa majalt kohta.

T u i s k : Seda pole, kus meie siis olime.

M a r i : Kuripatt, sõrad vastu.

R ä t s e p a e. : Jah, kõnelege teie naistega, ässitage kõik üles, niipalju kui suud jõuavad. Ja tõmban ka kõik need registrid lahti, aga ülekohut meie õpetajale ei pea sündima. Õpetajahärra pole vale prohvet, sest ta tuleb minu juurde elama. Pühapäeval valime ta emdale hingekarjaseks, võtame koguduse ja majad üle ja laulame : Halleluuja ja punkt. (lõõb käed puusa)

R u d o l f : (tuleb majast kohvriga, sest nähtub kiire pakkimise tõttu pesu-serv) Nii.

N a s t j a ((nutune, peatab ta rõdul) Sa lähed ära?

R u d o l f : Mis võin ma parata. Aga usialgu ainult emand Kepi juurde.

M a r i : Tüdruk, mis sa nüüd seal...

R ä t s e p a e m a n d : Jah, ära sega. Sinusugusel ei ole praegu hääleõigust.

K ö s t e r : Näete neil on üks salalühendus.

K ö s t r i e. : Mathias. Kui ma kõnelen, kes sealt läbi akna ronis. Ära laota see valejutt.

R u d o l f : Minu ühendused on avalikud ja puhtad. Kes tahab võtta esimese kivi ja virutada. Tulgu siia (hääkskiited poolehoidjailt/ Tõnan teid, proua Kepp, truud poolehoidu oest (suudleb selle kätt ja emand tunneb end ülendatuna nüüdes kevadise paabulinna) Lähme siis mu truud kaaslased.

R ä t s e p a e. : Lähme. Andreas sa võtad kohvri. (lahkuvad emand Kepp ja kandidaat, siis pagar, viimsena rütsep kohvriga)

K ö s t e r : Nüüd ta läheb. Näete... missuguse käki küpsetas paharett, otse koguduse siidames. Ja ma na kõnelesin, et kogudus on oodanud nagu neitsi lambiga...

K ö s t r i e. : Sul puidub see werstand, ja sa oledki enne kõnelenud need lollid jutud.

K e l l a m e e s : Kui ma mõistsin õieti, lugu läks viltu. See peigmees on petis või mis? Neitsid juhtuvad enamasti ikka kokku petistega.

M a r i : Ise oled pe'is. Keda te siin plameerite, siin igaüks neitsi. Kellel siin midagi viltu on läinud?

K ö s t e r : Ma kõnelesin kogudusest ...mõistu.

M a r i : Aga ma seda jälle ei sallin. Pole ma nii loll kui arvate. Ei mina siin majas enam teeni. Laudkui ka minema. Lähme Loena. Ma võtan oma koda (lähnevad paremale.)

K e l l a m e e s : Võtke see viis: Las ma läen....eh...eh...

M a r i : (pöördub) Küll sa ise pörgu lähed va lakekrants.

T u i s k : Va lakekrants (kaovad)

K ö s t e r : Nad on nagu marutöves - täis pimedust (nuuksuvale Nastjale) Ole sina, Nastja, mõistlik nagu Ruth.....

N a s t j a : (rõdupostinajal nutuvihaselt) Mina eijää...ka... siia enam... kui te kiusate (ust pöördudes tuppa)

K ö s t e r : Agathe.

K ö s t r i e. : Ära nimeta enam see nimi sa valts mees (väärikalt tuppa)

K ö s t e r : (abitult) Needus on tulnud selle õue pätele. Tark kõne ei maksa enam.

K e l l a m . : (lähneb väravale) Lähuvad hanereas he- he- he... Kas lähem ja vi-
rutan seepäi'e paar pauku hingekella?

L u i : (tuleb paremalt) Köstriisand ma pole jälle... ikka veel saanud aluspal-
kide jaoks - ee...törva (Köster heidab käega)

K e l l a m . : Nüüd saad seda tuld jatörva emand Kepi köest.

K ö s t e r : (Vajub pingile) Jah- ee... Nüüd puhub emand Kepp seda "tõe
rasunat" Ja mu kodakondsed on mul vastu. (tõusev) Nüüd on ta ajanud mu kõhu
ka valutama. (lähneb käsi ümber kõhu hoides majja)

K e l l a m . : Ei see lõpe sinult kõhuvaluga.

M a r i : (tuleb hooga) Kus köster on ?

K e l l a m . : Jooksis siit kõhuvaluga.

M a r i : Maksku mu palk välja. Ärast võib ta köht edasi valutada (Väljast
ammub lehm)

K e l l a m . : Paremini lehm ära. Äraa see hapneb väravaposti küljes ?

M a r i : Vii ta oma lauta eks homme vaatama. (tuppa kuulda b paar valju sõna
Nastja ruttab nuttes üle õue aeda)

K e l l a m e e s : Sa Issand. Vaata nagu näitemängu. Üks aga müriseb, teine
laseb vihma. Küll homme tuleb veel kurjemad ilma. Nüüd aga viime lehma
kõigepäält häbipostist ära. (lähneb)

ü
- E s t r i e -

IV V a a t u s.

Tuba rätsepmeistri Kepi majas. Vasakult välisuks ja aknad, paremal üks
kandidaadi tuppa. Taga üks rätsepa tööruumi, mis varjatud suurte oesriie-
tega. Paremal seinal emand Kepi tütre raamitud pilt. Ruum on sisustatud
ebaühtlase "oksjoni" mööbliga ja väikekadanliku puid-padiga.

R ä t s e p : (puhub pressrauda siis vaatab aknast välja) Ahaa... Tuleb. On
ikka üks kena asi, kui tal väljas rähklemist, kodus võib siis elada rahu-
likult nagu üks riie naftaliini pulbriga. Aga kui ta kodus on, tuleb
tihti koide väljakloppimist, et oi oi.. (puhub)

R ä t s e p a e . : (ärritatud) Soo, siis nüüd kodus. Seljataga jälle üks palav
päev ja mis? Sa lõõtsud siin selles toas oma pressrauda ? Tuhka prahti
kõik mööbel täis.

R ä t s e p : Ma tulin vaatama, kas sa tuled. Ma süütasin juba ammu pliidi alla
tule. Kartulid koorisin ka ära.

R ä t s e p a e. : Ja seda tuleb sa mulle siia saalitud ütlema. Seesugused need mehed on : koorib kartuli ja kaagutab juures, nagu oleks nügitud ära elevendi ja nagu oleks mulle neid kartuleid üksi vaja. See mulle sinust ei meeldi Andreas. (paneb kibara ära ja seab end kotsesse)

R ä t s e p : Ma ei osanud enam midagi teha.

R ä t s e p a e. : Sul ju on su rätsepa töö. Või ei oska seda ka ? Vaata, mina pean kõik oskama. Oleksin korraldanud koguduse pääkoosolekugi nii, et ohjad oleksid meie peos, aga just enne juhtus see plehvatus.

R ä t s e p : Hi- hi. Jah. Kui see õmblus poleks ennem rebenenud. Meid jalad oleksid olnud kirikus nagu kindid pükstes. Aga et see õmblus just sellel kõige räbalasel ajal ja kohal kärises. See jättis nüüd meie kamba palja ihuga.

R ä t s e p a e. : Kui mina töötan ei lähe midagi kaduma. Ajalehed ja praostikiri - nendega oleks võinud parajast kohta pühkida - aga et laupäeval tuli siia veel nende täisõpetatud sulane. Üks leivata abiõpetaja, kel endal aga suu parajal kohal, ja et seks pühapäevaks oli praost saatnud lisaks kaks teistki õpetajatki jagama kogudusele pörguühvardust, see lõi meie sõjaleeri segi. Kas n- ed vaesed koguduse lambad ei pidanud siis kõikuma, kui neid kisti sarvist ja sabast.

R ä t s e p : Mida rohkem noote väljas, seda vähem kalu jao pääle - see on selge. Meie osa kuivas koku.

R ä t s e p a e. : Seks korraaks. Nüüdse une nõukogu ja meie esindajate nõupidamisel polnud muud kui suurt lärmi.

R ä t s e p : Jah. Kisa oli kuulnud soo häärde nõmmele.

R ä t s e p a e. : Oli ka häälitsemist. Need kaks pastorit - naised oleksid parema ässituse juures nad hääks võtnud ja nende valged lõpused maha kratsinud, aga jõuan ma kõigis paigus olla korraga. Röster nende nõus. Nõukogu esimees ka. Ise veel tööline. Nagu pääs kui kirve tera. Istub kui surmakutsar teiste ninas, aga süda on kange. Meie kohta ütles, et löikab selle mädapäise lahti ja leiab minu jaoks ka kibedad rohud (mehe ette) Usud sa Andreas, et ta habe on ühel päeval minu peos....

R ä t s e p : (tuandub naise hädaohtlikust lähedusest) Jah, usun. Nii et jääks tal veel ainult paljas koon, nagu kulunud pintsaku külmarnukk. Et lissand teda kurivaimu ise pressiks.

R ä t s e p a e. : Küll mina pressin...

R ä t s e p : Me.. see oleks veelgi tulusam.....

R u d o l f : (paromalt käes jalgratta pump) Aa, tere, proua Kepp. (suudleb kätt) jälle väljast? Te näete niipalju vaeva minu asja jaoks.

R ä t s e p a e. : (jälle nagu kuuma pannil) Ah, härra Kleinmann, ma tahaksin veelgi enam teha.

R u d o l f : Suur osa asja edust tuleb kanda teie arvele.

R ä t s e p a e. : Te küll lialdate (rätsep puhub pressrauda) Mis, Andreas? Kas see ruum on sul triikmasina korstnaks? Mis kunstväeti see tuhk sul on ? Kas õpilane on töö juures (mees kaob tahatuppa) Ma usun aga, et asi hakkab meil jälle susisema. Niisuguse kõnemehega... Ja ma tellisin oma tütre ka koju.

R u d o l f : Üü tre? Arvate et tast oleks abi.

R ä t s e p a e. : Igatahes saab ta väga teie poole hoidma. Sääli restoranis ei ole tal suvel ka miskit. Teadagi, siin oli kitsa ja igav teenustugusele, ta äh minunahka, kindla olemisega tütarlaps. Ma ei jõua siin ju kõigega üksinda. Mul peaks vahast olema kaks kätt ja neli suud...või...neli kätt ja sedasi...Uh...Isegi sõnad lähevad segi. (lehvitab endale näkka tuult)

R u d o l f : Pole ime. Kuidas täna asi edenes? Ma ei tahtnud meelaldi tulla läbirääkimistele nõukogu liikmetega. Nüüd sõidan soo järde palvemajja.

R ä t s e p a e. : Lubasid sulgeda kõik palvemaja uksed.

R u d o l f : No? Aga rahvas?

R ä t s e p a e. : Kõikub lahti, mis muud. On juba seks kõnelnud ja ässitatud et õigus võidule pääseks. Ütlesin, et teie hakkate ristima ja matma rahvamajas, kus hüppasid püsti nagu oleks iga tooli all olnud erilane pesa. Ja mis nad ütlesid? Et teie olete marutõbine koer, kes närimud rahvast sõnast ja mind kõige enam.

R u d o l f : Sedasi. No, meie tahame alles vaadata. Jah, ristime ja matame. Kas või äratamegi surnuid üles, aga alla ei jää. Häid et meie poolehoidjad viimasel koosolekul otsustasid ise ehitada palvemaja. Ainult rahasid peaks nüüd koguma ruttu.

R ä t s e p a e. : Seda saab. Rahval on raha isegi pärrihadeks ja maksudeks - ei saa nüüd seesuguse asja jaoks.

R u d o l f : Rahvas ju annab, kuid aegamisi. Kiirus on teise seljali panemiseks väga tähtis.

R ä t s e p a e. : Koosoleku korjandusel tuli ju kokku hääl summa. Andsin raha teile üle ja seda tuleb veel meie poolehoidjate algas on ju ka umbrohtu. Kile tõi üks vaganõoga naine püti võid ja mõtelge, härra Kleinmann: keset või koorikut oli kartulipuder.

R u d o l f : On nad ise mis nad on aga hääl on väärt asi.

R ä t s e p a e. : Ja, aja. Need häälled võtame neilt endale. Ja kui palvemaja valmis, eks siis näe, kes võidumees ja kus antakse paremini patte andeks.

P a g a r : (vasakult) Tere, teistkordselt. Hommikul olin siin nüüd juba jälle.

R u d o l f : See on tänuväärne et leiaste ikka üles selle maja ukseleingi ega lase teid sõprade juurde rohtukasvada.

R ä t s e p a e m a n d : Jah. see on ilus. Tulid niisama või uucistega?

P a g a r : Niisama. Kuid oleks olnud ka härra Kleinmanniga pisikene kõnelus, üks erajutt, niiöelda.

R ä t s e p a e. : Väga ilus. Aga mina pean nüüd minema kamandama loomasööki. (lähneb)

R u d o l f : (osutab toolile, istuvad) -u kõrvad on alati valmis. Mis sõnumeid te siis toote? Häid või pahasiid?

P a g a r : Kuidas nüüd öelda - tulin äriasjus.

R u d o l f : Äriasi. See on huvitav. (naljatades) Ega ometi taha mind osanikuks?

P a g a r : -eaaegu tahan (ulatab teisele paberõssi ja tuld) Mitte küll päriselt. Vaadake on ju kavatsus ehitada palvemaja kiriku vaatu, et siis parem võidelda. Mina aga annaksin oma platsist krundi la maksaksin ka veel kohe

paarkümmend krooni toetusekski. Kui see palvemaja asi susiseb - toetan veelgi. Ning praegu jälle võiksite pidada mu krundil vabaõhu jumala-teenistusi, nagu oli pühapäeval surmuajal, kus oli rahvaat mardu.

R u d o l f : See asi annab mõelda. Ja kus istub siin äri ?

P a g a r : Noh, teie saate raha ja mina saan raha.

R u d o l f : Ma ei näe hästi kus teie seda saate?

P a g a r : Kui see naistekari, - ligi tuhat nädal surmuajal oli tunc minu krundile, kus neil see saia lõhn kohe ninas - tulevad rahad nagu magnet rahad üle leti minu kätte.

R u d o l f : Näib olevat tõsi et hää äri röömustab mõlemad pooli.

P a g a r : Kuidas siis muidu, ikka mõlemad.

R u d o l f : Muidugi see ei olene ainult minust.

P a g a r : No kellest siis veel ? Kuhu teie ees - sinna naistekillavoor järele.

R u d o l f : Hää küll. Kui tuleme kokku siis arutame selle küsimuse läbi.

P a g a r : Aga ühe pisikese käsiraha võin ikka hääs lootuses ära anda hää asja jaoks.

R u d o l f : Hää asja toetada pole kunagi liialt vara.

P a g a r : Sest kes varem veskil , see jahvatab varem. (annab raha)

R u d o l f : (tõuseb, kinnitab) See jahvatab varem. Täna teid . Ja siis : See oli meie jutt sest ei tohi teised ennem aegu teada. Ma pean nüüd pum-pama oma ratast et sõita see äärele.

P a g a r : Jah, see on just meie jutt. Ma jälle asun rätsepa isanda juurde. Olen sedasorti mees, kellel palju pükse. Kummargile taignaküna kohal ja hiline ihu jälle kärtsi pükstel tagumik maas.

R u d o l f : Ühe õnnetus teise õnn. Rätsepal jälle tööd ja leiba (läheb välja)

P a g a r : (vaatab talle järele) Päris tubli mees teine - ei midagi.

R ä t s e p a e m a n d : aa. Sa üksinda ? Ja õpetaja härra ?

P a g a r : Pumpab.

R ä t s e p a e m a n d : Mis? Mida.....???

P a g a r : Noh, ratast.

R ä t s e p a e . : Ah ja . Ma ju ise kinkisin. Tal on sellega hää sõita. Istub ainult selga . See on juba midagi rohkemat kui lohm.

P a g a r : Noh kui sõitmises, jah, muidugi.....

R ä t s e p a e . : Tahtsin teda paluda et ta ennem lõunataks, kui sõidab välja... No, küll ta tuleb mulle hää päeva ütlema. Teate , ta on nii viisakas. Kus suudleb kätt ja....

P a g a r : Näikse suudlevat jah.

R ä t s e p a e . : Ja nüüd läheb meil ka olu siin pisut elavamaks. Vist juba homme sõidab mu tütar koju.

P a g a r : Hehe. Noh...Jah. Siis vaata et ei lõpe küesundlemisega.

R ä t s e p a e. : Mis sa loraš Lilli on nii, et kui juba siis juba tõitsi.
Seesuguse asja jaoks on tal taipu.

P a g a r : Seesuguse asja jaoks on neil üleliigagi taipu praegusel ajal.

R ä t s e p a e. : Lilli... Tema on just nagu mina...ehk nad sobivad. See annaks kandidaadile ka kaalu ja kustutaks vaenlaste jutu et tal on tegemist kõstri teenijaga. Kui on paras juhus - juhi härra Kleinmanni mõte õigesse roopasse. Sa ju mäletad veel Lillit. Kaks aastat on vaevalt ära. Siin... (juhhib pagari pildi juurde) Nüüd, siin ta ongi. Pildi all tema täis nimi: Lilli- Elwiine- Lilianna- Elisabeth- Kepp.

P a g a r : (vaatab pilti) Ta näib tõesti väga ilus, see Lilli- Lilianna----

R ä t s e p a e m a n d : Leiate? (hetkeks ümber pöördudes) Tema tegi üks ümberrändaja päevapiltnik. See on tal hästi õnnestunud, see pilt---- (astub jälle pildi alla ja vaatab sellele) Ja. Varsti oled sa jälle kodus eks siis näeme....

P a g a r : Aga ... Kas rütsepa isand on ka kodus? Mul aeg nii jaotatud....

R ä t s e p a e. : Muidugi. Tema on nõi ja nõela küljes. Mina pean olema üksinda kõrgemata huvide eest sõjas.

P a g a r : Tahaks lasta võtta püksid möötu.

R ä t s e p a e. : Läheme siis (lähuvad tagatuppa)

R u d o l f : (avab ukse, kõneleb kotta) Sa ju tead, et see on kardetav. (laseb Nastja tuppa) Isegi kõneldakse, ja kui sa hakkad päeviti ka veel siin küüma, siis mu usumehe platvorm praguneb varsti.....

N a s t j a : (nutuselt) Kas mina olen siis midagi niisugust paha?

R u d o l f : Ei ole. Tubli tütarlaps oled. Aga ettevaatus on tarkuse ema. Kui tuleb pime öö tule siis. Ma jätan akna jälle lahti.

N a s t j a : (ägenedes) Ma ei taha sedasi. Ma pean hiilima kui varas. Valima pimedat ööd ja seejuures olema vaikselt kui surm. Ma ei taha sedasi.

R u d o l f : Ja mida sa siis tahaksid?

N a s t j a : Et sa mind tunnistaksid. Aga sina hõõned mind päevavalgel.

R u d o l f : Mõistan. Kuid see on veel vara. Mu koguduses on suur hulk naisi emasid ja noori tütarlapsi, seepärast, et ütlen vägevaid jutlusi, et ütlen vägevaid jutlusi. väga palju ka seepärast et olen poissmees. Mu seisukoht pole veel nii kindel, et võiksin kaotada ühegi poolehoidja.

N a s t j a : Ja mind sa ei loegi? Mind võid kaotada.

R u d o l f : (õrnalt) Sina jääd ikkagi mu viimaseks poolehoidjaks. Nastjake.

N a s t j a : Aga ma ei taha sedasi. Ma ei taha sedasi (nuuksub)

R u d o l f : Noh alga jälle otlast...need naised...tema tahab ja ei taha. (koputatakse liidalt ja korduvalt uksele) Ist. Peida end pilguks, mine eesriide varju ma saadan ta kohe minema, hiljem kõneleme.... (lukkab Nastja ukse eesriide varju, avab välisukse. Vaevalt üks praakil kui sisse tormab Mari)

M a r i : (ettevaatlikult) Tere õpetajahärra, tere.

R u d o l f : Tere, no mis si's hääd?

M a r i : Kurja, sula kurja. Nüüd tahavad mind, süütut uuekoguduse lammast ära murda.

R u d o l f : (leebelt) Kes ja mis pärast?

M a r i : Kes? Eks konsistorijum. Nüüd saatsid konstaabli minu kallale, et ma korjanud polätsi loata teile andeid. Kas pole kurat päisipäeva ajal väljas. Taevariigi asjade hääks ei tohi andeid korjata. Kas pole metsalise valitsus käes konstaabli ning nende teiste näol? Inimene ei tohi enam kõrtki risti panna ega keeltki teisse lõuga lasta. Kui seisad usuvaimus, siistulevad ähvardavad ja nokivad su silmad peast välja. Ma tulin nüüd küsima, on see õigus ja säädis?

R u d o l f : Oled armastuse töö teinud ja õnnis oled sina, kui kurjad inimesed sind kimbutavad.

M a r i : Ma olen õnnis küll, aga see asi vihastab mind haigeks.

R u d o l f : Ärge pange neid tähelegi....

M a r i : Ega ma panegi. Ma juba näitasin konstaablile sebaalust, et siin on su politse'i luba. Kukkus ähvardama säädisega.....

R u d o l f : Õige hülma ei saa keegi hakata. (tagatoas kuulduv rätsepaemanda häält) Ma kõnelen teinekord. Täna kiire.....ul väljas ratas. Lähme (Juhib Mari välja kõnelevad kojas)

N a s t j a (Oh, keegi tuleb....(ruttab välisuksele, säält pörkab tagasi, jookseb kandidaadi tuppa)

R ä t s e p a e . : (jääv keset tuba kuulama) Ahaa? Kõneleb kellegagi kojas ei usalda minu maja või mis? Mina olen ju see kõige keskjaam. (kuuab ukse taga.) Päh. Pole midagi, ühe va na naise kaagutamine. Oh, neid eitesid. Liigutab ka korra suurt varvast ja kohe ka-ka-ka-ka- (kojas jäetakse valjusti tervist) Aha... tuleb ... ma õige üllatan teda... (lipsab eesriide taha kus ennem Nastja asus)

R u d o l f : (juleb tuppa) Läks lõpuks (seisatab hetke, siis meenub midagi, astub eesriide juurde) Sa ootasid siin, kallid? Ära pahanda. Lepime jälle ära. Kõik muu minust mingi teistele, armastus on sinupärast. Tule. Ma leppitan sind suudlusega. (õmbab õnnest punetava ja häbeneva rätsepa emanda laudale. Kandidaat näib saavat lõualuu krambi)

R ä t s e p a e . : (seitsmendas taevas) Ah. Oh... Mis te nüüd kõnelesite, härra Kleinmann?

R u d o l f : (kimbatuses) Proua... teate nalja tuju....

R ä t s e p : (tuleb toast rihm kaelas ja käärivad käes) Lonni. Vaata. Asi on sihuke....

R ä t s e p a e . : (talle on astunud nagu konna silma püüde) Ah, sina. Äao siit oma asjadega.

R ä t s e p : Säält köögist tuleb kõrbehaisu. Ma võtsin parajasti pagari püksitagumiku möötu, korraga pahad lõhnad toas. Nuusutan: köögist tulid need lõhnad. Vaatasin kööki, vingi täis.

R ä t s e p a e . : Ja sa tungid siia selle jutuga.

R ä t s e p : Jah. Pliidil pikk tuli all. Ma ei osanud sääl midagi.

R ä t s e p a e . : No, mine ometi. Ma tulen... Sihukese mehega on ka üks...

(lähed kirudes kõõki) Kas te ootaksite mind hilguks armas Kleinmann. (Ära)

R u d o l f : Aga, kes vahetas siis minu tütarlapse, selle naumlooma vastu? Välja ta ju ei läinud. Ma ei saa aru. (lähed oma toa uksele, välis-uksele koputatakse) Jälle. Mind piiratakse juba igast küljest. (avab ukse) (sisse tuleb kellamees)

K e l l a m e e s : Tere. Mul kojast veel üks mees. (hüüab tagasi) Tuled ka sisse lüü?

L u i : Ma jälle... ikka võin tulla...

R u d o l f : Ah, vana tuttav.

K e l l a m e e s : Seisab maja ees nagu vahisõdur. Sihib akende poole, sun lah-
ti nagu ootab heidetavat taevast marmat. (põisile) Sa siin. Kes siis
kodus valvab Nastjat järele, lähed ülekäte siis pühä oma sun puhtaks.

L u i : Ei valva mina midagi. Ma niisama... eemalt. Niisama. Tere.

R u d o l f : Tere. Ikka kõstri juures ametis?

L u i : Ei. Ma jälle nüüd aednik loogatsi juures - aedniku juures.

R u d o l f : Aedniku juures? See on kena. Tee mulle nüüd üks häätegu.
(annab raha) Siin kroon. Too mulle üks lillekimp. Üks lillekimp, mõistad
ju?

L u i : Mis sääl mõista. Aga... jälle... Kas kohe?

R u d o l f : Kohe, ikka kohe. (poiss lähed) Istuge kellamees. Jah, lilli on
vaja. Mängisin end kuidagi... pisut sisse. Ehk lilled parandavad.

K e l l a m e e s : Ma kuulsin, et lähete Soõärele lugu ütlemas.

R u d o l f : Iga pilk minemas. Võtan pisut einet ja lähen.

K e l l a m e e s : Nojah. Siis ikkaõigus. Asi sedamoodi et ma tuln siia.
Ütlesin kirikuisandale et tuln. Kus kokkus, nagu poeksin katku pesasse,
aga ma ütlesin et ma olen selle jumalasõnaga nii läbi vettinud, et
minu tervist ei riku enam valed ega õiged õpetused. Võtsin kirja ja tu-
lin... oli teine kiriku posti hulgas (võtav taskust kirja) Tuln aptee-
gist läbi anti mulle parajasti üle leti mööt kõhu rohtu - seda riigi
selget, kui tuli Hansu 'ari halisedes uksest. Teate küll - teie oma
jünger. Jah, haliseb. et viib surijale rohtu. Kuulis, et mu tee tuleb
siia poole, siis palus öelda, et ehk tuleksite ka soõärele minnes su-
rijale lugema, Et siis katsuvad apteegi rohuga ja piiblisalmiga, kahest-
otsast korraga siis näeb, kas on haigus antud surmaks või muidu vaeva-
jaks (hoidis jutu lõpetades kirja käes ja annab nüüd kandidaadile)

R u d o l f : Enne soõärele sõitu ma vist ei jõua. Ehk pärast siis... (sil-
mitsob kirja, üiseb läbi hammaste tigidalt) Ah, jälle... rebib kirja
ümbriku lahti, loeb närviliselt ja tigidalt)

K e l l a m e e s : Paha kiri. Jah, ega see maailma elu ole vällävakas magamine
enam ikka sipelgapesas. Küll ma tean... Teil samuti. Vaadake, jah... Ma
kõnlen ette. Jst praegu konstaabel praulis... et tuleb. võtab teid kin-
ni ja saadab teid vangitapiga kivilaevapääl madruseks. Et tal olevat
käsud korras. Täna lubas teid korraldada raudsete kardinate taha.

R u d o l f : Täna? Mind? (katkestab lugemise)

K e l l a m e e s : Täna jah. Eks see ole praosti ja teiste sosserdamine. Kui
teil neid vanu pattusid pisut on - säält endiselt kohalt - eks nüüd
puhuta tikutuli kohe tulekahjuks. Aga näe teeb tüki läbi, võtab vangi -

mis sa tal e teed, sest kol vägi, sel võimus.

R u d o l f : Seda sa valetad. Minul ei ole ühtki vangi süüd.

K e l l a m e e s : Ei mina valeta. Kus mina õppisin valetama? Kirikus jutlust pole kuulnud ikka kellatornis. Ajalehti pole lugenud - kus ma selle vale järele sain? Tõe sõna kõnelen. Korraldasin selle kingitud lehma-müümist kõstrile ja andsite mulle viis krooni, lahke kõnega mees - sellele võib ette kõnelda, lauteised seavad talle rebaserandu.

R u d o l f : (kortsutab kirja pihku ja tõuseb) Sende rebaserandade poolest. Konstaablil ehk on mõni paarinädaline asi. Sellest jõuan veel kõrvale puigelda. Aga selles kirjas siin on keerukene hullem lugu.

K e l l a m e e s : Konstaablist üle? No, tea...

R u d o l f : Siin ähvardab üks vihast sisisev naisterahvas. Lubab siia tulla skandaali tegema. Ja mu silmad peast välja kratsida. (kõib närviliselt edasi-tagasi) Kiri viibinud. Ta võib juba täna siin olla. Jaga siis emandaga, tütreaga, te aga ja konstaabliga, vastja veel lisaks. Ah. Sissepiiravad, kuradid.

K e l l a m e e s : Jah, see võtab kurjavanduma. Ma ju tean. Mul on juba kratsitud. Vleksid mul viletsamad silmad. Mitu paari oleks juba läinud. Hull, jah. Kui häda tuleb, siis uksest ja aknast, Mis sa ütled : konstaabel ja naine korraga kallale.

R u d o l f : Aga, noh mõni tuleb isegi sõjamõllust tervenahaga välja.

K e l l a m e e s : Sõda on iseasi. Sõjal lastakse püssiga meestesumma sekka, aga siin tullakse otse sinu kallale. Et see terve nahk on ikka kaks asja.

R u d o l f : Vaadake, kellamees. Tahab keegi sul ninaotsast tükki ära hammustada - tõuka ta endast eemale. Kui sa seda ei jõua - korja oma nina kaudu gemale. Aga mida sa teed, seda tee usinasti.

K e l l a m e e s : Jah, jah. Riikukukk peab olema vale.

R u d o l f : Nimelt vale. Konstaablist olen alati ikka väledam olnud. Ja see (näitab vortsustatud kirja) Sisiseb, kuid on nagu kõik naised: ei jõua valitseda keelt, lobisevad ennem välja.

K e l l a m e e s : Kus naine inimene keelt. Ennem pead paari hõuseid.

R u d o l f : (Mõtiskleb) Mind praevargasse pista. Vori (läheb oma toa uksele) (pöördub anab kellamehela kätt) Jää terveks. (Ära)

K e l l a m e e s : Tervist. (vastab sulgunud uksele) Järskude pööretega mees. Aga kena mees. Ja kange südamega mees. (seab piipu) Tea, on kusagil üks pärismaine või midagi üks seesugune... nemanaja asi. Aga eks neil ole küüned kõigil. (läheb uksepoole)

R ä t s e p a a : (tulab tagantast ühes pagariiga) Tõe, kellamees (tigedalt) Mis hiobi küsku see toob kirikumõisast? Kas ähvardatakse tu esurmaga?

K e l l a m e e s : Ei mina käi ringi kurja jutuga.

A g a r : See mees saab igaga läbi. Ks ole Jüri?

K e l l a m e e s : Jah, isegi oma naisega olen häd juttu ajanud, kust jõulu ja nelipüha esimesel pühäl... Ma siis paha jutuga väljas.

R ä t s e p a a : Tea sind. Tulid talakuulajaks. Ehk oled kaheotsaga sõber.

P a g a r : Ei temal ole mörramehe iseloomu.

K e l l a m. : Ei ole jah. Küsige oma pastorilt - kuulete. Praegu jutustasime pikad lood maha.

R ä t s e p a e. : Ja kuhu läks härra Kleinmann? Tahan teda palud a einale.

K e l l a m e e s: Läks oma tüppa. (koputatakse välisuksele)

R ä t s e p a e. : Jah, Sisse.

K ö s t e r: (tuleb hingeldades) Ma tuln-ee...tere.

R ä t s e p a e. : Tere. Noh- kiriku ametikandjad tulevad kõik viimaks vaenlase telkidesse. Mida te soovite?

K ö s t e r: Ma tuln tõsise asja pärast. Kellamees sa oled siin, ole tunnistajaks...sa tead. ma ostsin selle lehma, et see vaene veis ei jääks elavaks tunnistajaks, meie koguduse eksinud hingedest vale astori talli. Ma ostsin ta ära. Eks ma öelnud, et kui lehm on terve... Viiskümmend krooni selle veise eest, mis oli küll ilus välispidiselt, aga seespoolt täis rooja....Ee...täis kurja poulaki tõbe. Nüüd ta kõhib. Ja ta küljed tõmbavad sisse nagu lõotsa küljed. Ma tahtsin saada tagasi oma raha..

R ä t s e p a e. : Selle raha võime teile kätte visata. Ja siis kao, sa vana sõiduse sabarakk.

P a g a r: Selle asjaga saame hakkama vaiksmini, lehma leeme lihaks ja...

K ö s t e r: Jutt ei toida linnupojakestki. Hää on lubada, aga...

R ä t s e p a e. : Ma kutsun kandidaadi härra siia ja ta viskab sulle su juuda-seeklid kätte. Meil on ju palvemaja ehitamise rahasid ja ... (koputab parempoolsele uksele. Kuna vastust ei tule küsib kellamehelt) Utlesid, et ta läks oma tüppa?

K e l l a m e e s: Läks, nägin oma ihusilmaga (rätsep tuleb argelt tagatoast)

R ä t s e p a e. : (koputab taas. Siis avab ukse. Tagandub kohe imestushüüdega. Teised vahetavad pilke) Sa imetegu. Mis ma näen (Höörub silma. Siis lööb käed puusa) Välja lipakakrants (rätsep kohkub tagasi. siis hiilib unesti tagasi) Välja. Pean sulle käed külge ajama. (kõik öiendavad kaelad, si is ilmub lavale nuuksuv Nastja)

K ö s t e r: Mina. Nastja. Sa hukatusse antud hing,

P a g a r: V a a t a tüdrukut.

K e l l a m e e s: Mis muidu kui poiss vahtis kohe annuli sui aknaid.

R ä t s e p a e. : Mis sa siit otsid. Kõnele. Millal sa siia sisse pugesid, mis?

N a s t j a (Nuttes) tuln tema juurde. Ma tahtsin....

R ä t s e p a e. : V a l t k u i s a k ö n e l e d. V ö i t e m a t a n t n u d. E n n e i m e t j a i n n e s t...

K ö s t e r: Päisi- päeval. Ennast pakkuma? Kas on nähtud suuremat roojust maskeral. Ja kus on siis see... see lehmamüla?

N a s t j a: Läks...Ta läks ära. Just kui koputati...aknast.

K ö i k: Läks aknast...aknast.

N a s t j a: Jah. Utles, et kõik on tema vastu...ta ei saa...

R ä t s e p a e. : Kes kõik...? Ära jampoi.

N a s t j a : ...et ei saa siin enam elada. Et...läheb tuliseks ja peab põgenema. Hoopis asjad kohvrisse ja läks. Jalgtattaga...läks. Igaveseks. Läks hoopis ära... (hakkab hoogsamalt nutma, pole muud kuulda kui nuukseid)

R ä t s e p a e : "Läks hoopis ära. Läks läbi akna....(Ojalle paus) Ah sa sindrinahk.

K ö s t e r : (rätsepaemandale) Vaata, see on sulle õpetuseks. Sinu lambis oli haisev usuõli. "Is on sest jäänud? Uks kustunud ja tossuajav tabt, sest sest sa ei võtnud õigel ajal oma eksimust kahetseda. Nüüd tuleb sa tagasi meie liiki.

R ä r t s e p a e : "Ei. Urge oodake. Seda võite unes näha, kui tahate. Kui ma võtan viisi üles siis laulan ka laulu läbi.

K ö s t e r : Mis sa üksi enam laulad.

R ä r t s e p a e m a n d : Või maailmas üks õpetaja. Kutsun kes või mõne taarusulise. Eks me siis alles näe. "Ja sellele petisele poisile panen ka alles tulised kupud. Mind nii narrida. Minusumust naisterahvast (astub köstri ette)

K ö s t e r : Ma ütlesin: ta on kurjavaimu provireisija.

R ä t s e p a e : "Sa siin ära sööma. Minu majas. Püh. Nüüd mu süda alles hakkab täis minema.

L u i : (tuleb lilledega) Ma tulin joostes.....

R ä t s e p a e : "Noh?

L u i : Härra Kleinmann jälle ... (näeb nüüd Nastjat nutmans ja jutt katkeb)

R ä t s e p a e : "Noh?

L u i : Ta tellis need lilled....kaskis tuua.

R ä t s e p a e : "Härra Kleinmanni pole enam. Anna need heinad köstrile. Ta lehm on haige (poiss topib lilled köstri kätte kes meid vaatab totraalt)

R ä t s e p a e : (tuleb ettepoole) Ma ei saa aru. Ma kaotan oma mõistuse.

R ä t s e p a e : "Selle rausukese võid muretulit kaetada. Minge nüüd.

P a g a r : (köstrile) Ära kurvasta....

K ö s t e r : (uksele" lähenedes) Kga ma kurvasta. "ul on hää meel et ta ära läks....

K e l l a m e e s :teistele rohumadele, kusun jälle ootamas neitsid ja emanda. Õli lambis ja koguduselambad, rauad sarvis (lähuvad)

P a g a r : (jääb korutama uksejuurde)....ning jäävad tühjaks mu uued taigakünad. (ohkab)

Neitsid lampidega.

Hug. Mälgu
Rahvatükk. 4 raatuses.

Näitejuht: H. Nilise
Lavapilt: Väli

Osalised:

Rudolf Klenman	-	Laarel Lallak.
Köstler.	-	Johan Loger.
Köstriemand	-	Ellen Nilise
Kellamäes	-	Herman Nilise
Rätsep	-	Vasili Reinart.
Rätsepaemand	-	Öie Jüris
Mari	} teenijad	Ellen Jürgens
Nastja		Helja Tammemäe.
Pagar.	-	Vladimir Valsberg
Lui	-	Evald Lullerbach
Leena	-	Laine Metsmaa.